

5.

Njegovo pakleno veliĉanstvo

U prvom sam poglavlju ustvrdio da se vaŝ odnos prema zlu promijenio.

Moŝda niste ni shvatili da ste se s njim nalazili u nekom odnosu (osim ako ste oĉijukali s okultizmom). Ipak, bili vi toga svjesni ili ne, njegov je duh djelovao u vaŝem tijelu (Efeŝanima 2:2). Iako toga niste bili svjesni, varke Zloga su vam zamraĉivale misli, a njegova vam je glazba uspaljivala osjeĉaje i utjecala na vaŝu volju. O sebi je razmiŝljao kao o vaŝem gospodaru, ali poput poreznog ureda i on se drŝao ŝto je suzdrŝanije mogao. Najveće mu je umijeće u tome ŝto je u vama stvorio dojam da ste sami svoj gospodar.

C. S. Lewisova primjedba da ĉovjeĉanstvo upada u dvije jednako vaŝne, ali opreĉne pogreŝke ŝto se tiĉe đavla, danas je poznatije od knjige Pisma starijeg đavla mlađem u kojoj se nalazi. Pogreŝke se, prema Lewisu, sastoje u tome da se đavao uzima preozbiljno, ili da se ne uzima dovoljno ozbiljno. Đavao jednako srdaĉno prima i Humea, i Fausta. Jednaku mu radost priĉinjavaju ateist, liberalni teolog ili vjeŝtica. Moŝe se dodati i to da ga usrećuje i krŝćanin koji je cijeli dan usredotoĉen samo na razmiŝljanje o zlim duhovima, kao i onaj koji na njih nikada ni ne pomisli.

Ali, đavao je živ i pakostan. Cilj mu je naškoditi Kristu i njegovoj svrsi. Vi ga osobno ne zanimate. U njegovim ste očima važni jedino ako ste povezani s Kristom. Prije nego što ste postali kršćaninom, uglavnom se zanimao time da vam zamrači vid kako ne biste vidjeli Kristovu istinu ili da vas možda dublje uvuče na svoje područje. Ipak, nije to činio zato što biste vi bili važni. Vama se koristio samo da napakosti Bogu. Slično tome, i sada kad ste kršćanin, njegovo zanimanje za vas nije toliko povezano s vama kao pojedincem, koliko s vašim mogućnostima djelovanja za Kristovu svrhu. Nemojte laskati sami sebi. Bogu jeste vrlo važni, ali za Sotonu ste vrijedni koliko i potencijalno upotrebljiv mikrob.

Bili vi mikrob ili ne, Sotona vam može naškoditi. On i njegovi pakleni pomoćnici naudit će vam na jedan ili na više od ovih četiriju načina: oni će kušati, optuživati, zavoditi i proždirati.

Ne užasavajte se kušnji

Kušnje će doći. One mogu biti različite: slatkiši za djecu, putenost za mlade, bogatstvo za sredovječne i moć za one koji stare. Zli ih može izmjenjivati i reklamirati bolje od bilo koje marketinške agencije. On poznaje Ahilovu petu (dopustite mi da pomiješam pojmove) svakog mikroba. Neprestano ćete biti na kušnji. U teškim trenucima kušnje će biti osobito okrutne. Sam je Isus bio kušan “u svemu, kao i mi” (to jest, da počini blud, da ukrade, da slaže, da ubije i tako dalje), “ali nije počinio grijeha”.

Zbog toga se ne morate užasavati samih kušnji. One su bile sudbina vašeg Spasitelja, pa će biti i vaša. Kušnji će biti dokle god ste živi. Ali, ako kušnje nisu razlog za užasavanje, nisu ni isprika za grijeh. Nigdje u Svetome pismu ne nalazimo opravdanje za molitvu “Gospodine, istina je da sam sa-

griješio, ali vidiš da me đavao kušao". To je bila prva molitva priznanja u Edenskom vrtu ("Zmija me prevarila pa sam jela", ali Bog je nije prihvatio. Jakov se prezirno izražava o svakom pokušaju kršćanina da izbjegne odgovornost za grijeh. "Svakoga napastuje njegova požuda koja ga privlači i mami." Zatim požuda, pošto začne, rađa grijeh (*Jakov 1:14-15*).

Nema nedosljednosti između Jakovljeva shvaćanja da čovjeka kuša njegova vlastita požuda (prekomjerne želje) i shvaćanje da ga napastuje soton-ski mamac.

Jeste li se ikad zabavljali glasovirom? Podignite poklopac. Pritisnite pedal za glasnoću. Zatim u kutiju otpjevajte jednu notu što glasnije možete. Zastanite i slušajte. Čut ćete kako podrhtava barem jedna struna, uzvraćajući na notu koju ste otpjevali. Zapjevate, a struna uhvati vaš glas i odsvira ga zauzvrat.

To je slika kušnje. Sotona zavikne, a vi podrhtavate. To podrhtavanje je "požuda" o kojoj piše Jakov. Želja vas potiče da odgovorite na njegov poziv. Ako glasoviri imaju osjećaje, vjerujem da se bude kad struna podrhtava. Nema nikakva zla u podrhtavanju. Struna je napravljena da podrhtava, i to silovito. Ali napravljena je sa svrhom da podrhtava reagirajući na udarac, a ne na glas.

Prema tome, pravilno rješenje nije silovito podrhtavati na đavolji glas, nego otpustiti pedal i zatvoriti poklopac glasovira. Kako je to Luther živopisno izrazio, ne možete spriječiti ptice da vam lete oko glave, ali ih možete spriječiti da vam u kosi naprave gnijezdo.

Određenije rečeno, bez obzira na to sastoji li se podrhtavanje od spolne uzbuđenosti, osjećaja gnjeva, želje za posjedovanjem nečeg lijepog ili bilo čega drugog, samo podrhtavanje nije zlo. Spolna po-

buđenost ima svoju svrhu. Pitanje je u kojim okolnostima. Ili, pak, je li ovo pogodan objekt i je li ovo pogodna prilika? Ako nije, zalupite poklopac glasnogazara i skinite nožurinu s pedala!

Iako postoji nebrojeno mnoštvo tonova koje davao može odzviždati, iskušenja mu se mogu svrstati u tri veće skupine: požuda tijela, požuda očiju i životni ponos.

Rečeno današnjim jezikom, te se skupine tiču temeljnih pitanja kršćanskog življenja. Požuda tijela znači biti podređen tjelesnim potrebama: gladi, žeđi, potrebi za spavanjem, želji za seksom ili tjelovježbom. Očito je da su tjelesne potrebe zdrave. Općenito se može smatrati da ih valja zadovoljavati. Unatoč tome, živimo u vrijeme kada nam se jelo, piće i "veliko seksualno iskustvo" prikazuju kao ciljevi sami za sebe. Ljudi pokleknu i štuku ih. Žive da bi jeli (ili se parili), umjesto da hranu i seks prihvaćaju sa zahvalnošću i daju im pravo mjesto.

Požuda očiju znači u životu se povoditi ljubavlju prema krasnim stvarima, bez obzira na to razmišljate li o ljepoti kao o masserattiju, crnom tulipanu ili Picassovoj slici. Voljeti ili željeti krasne stvari ni po čemu nije zlo. Bog je Bog ljepote. Ali strast za posjedovanjem i zgrtanjem krasota jest požuda koja može uništiti kršćanski život.

Jedanput sam otišao na večeru nekom poslovnom čovjeku, Kinezu, koji je zašao u rane šezdesete. Njegova je kuća bila tako lijepa da je od toga zastajao dah. Predvorjem je dominiralo drvo s lišćem od poludragog kamenja. U blagovaonici smo objedovali iz zlatnog posuđa. Profinjen ukus ublažavao je ono što je inače moglo mirisati na razmetljivost. Moj je domaćin pokazao temeljito poznavanje biblijske nauke i smatrao se kršćaninom. Želja mu je bila da ima dovoljno novca da propovi-

jeda Evanđelje “a da nikome ne bude na teret”. U to mu je vrijeme duhovna aktivnost bila na nuli, a srce suho kao barut.

Životni ponos uglavnom je povezan s ambicijom. Ponavljam da je ambicija dobra. Bog u naša bića usađuje želju za napredovanjem. Ali i izvrsnost može postati tiraninom koji će zavladata našim cjelokupnim shvaćanjem života. Prekomjernu ambiciju mogu opravdavati željom za isticanjem “za Krista” i onda kada se kada se zapravo želim istaknuti kako bih sam sebi nešto dokazao. O svojim ambicijama morate ozbiljno razmisliti i upitati se: “Je li ambicija moj gospodar ili moj sluga?”

Ove tri požude – tijela, očiju i ambicije – odgovaraju trima psihološkim Evinim odgovorima na prvu sotonsku kušnju. “Vidje žena da je stablo dobro za jelo (požuda tijela), za oči zamamljivo (požuda očiju), a za mudrost poželjno (životni ponos)” (*Postanak 3:6*).

One u misli dozivaju Sotonin trostruki napad na našega Spasitelja: “Reci ovom kamenu da postane kruhom” (požuda tijela)... “Baci se odavde dolje” (životni ponos)... I povede ga đavao na visoko, pokaza mu odjednom sva kraljevstva zemlje... ‘sve je tvoje’” (požuda očiju i životni ponos) (*Luka 4:1-15*).

Unatoč tome, ne bismo se trebali baviti pitanjem u kakvom nas je obliku snašla kušnja, nego pitanjem kako joj se oduprijeti. Opisat ću to vrlo jednostavno. Sotona stoji iza nas i kuša nas. “Pogledaj”, šapće, “Zar to nije prekrasno? Pomisli samo što bi mogao učiniti... što bi ljudi rekli... kako bi ti se divili... kakvu bi imao moć... pogledaj, pogledaj, POGLEDAJ!” Biblija nam daje dva savjeta o kušnji, koja se međusobno dopunjuju – jedan o samoj kušnji, a drugi o kušaču. U vezi s kušnjom jednostavno nam se kaže: bježite od kušnje. A što se

tiče kušača, savjet glasi: odupri se đavlu, pa će pobjeći od tebe.

Razmislite kako ta dva savjeta zajednički djeluju. Jeste li ikada bježali od nečega, a istodobno se i s tim suočavali? Kako se to može?

Nikad se nemojte suočavati s kušnjom. Bježite od nje. Bježeći od nje, okrenite joj leđa. A kad se okrenete, s kim ćete se suočiti? Tko stoji iza vas i u uho vam šapće živopisne, rječite predodžbe? Okrenite se i suočite se s njim. Oduprite mu se. I njegovo će se sotonsko veličanstvo povući.

Ali, kako se oduprijeti?

Znajte da ste, okrećući se od kušnje, dobili tri četvrtine bitke. Poslije ćemo razmotrati što Pavao naziva "bojnom opremom Božjom". Za sada ću se ograničiti na dio tog naoružanja, koji on naziva "mačem Duha... Riječju Božjom."

Mnogi su tumači istaknuli da je Isus, kad je bio kušan u pustinji, na svaki sotonski prijedlog odgovarao riječima: "Pisano je... pisano je... pisano je...". Svaki put kad je upotrijebio mač Duha, Isus je zasjekao kušača.

Mnogi kršćani svjedoče o zaprepašćujućem učinku određenih biblijskih redaka na njihovu sposobnost odupiranja iskušenju. Biblija je nazvana mačem Duha iz tri razloga: Duh ju je nadahnuo, Duh će vam je dati u ruke i naučiti vas umješnom rukovanju njome; Duh će učiniti da prodre duboko. Zbog toga upoznajte Sveto pismo. I kad okrenete leđa iskušenju i suočite se s kušačem, posegnite za mačem koji će vam Duh staviti nadohvat ruke. Zatim ga zarinite duboko u kušača i čut ćete kako urla od bola i bježi pred "mikrobom s Ahilovom petom".

Optuživanje braće

O, kako vas on voli optuživati! “Sad je nastupilo spasenje i snaga i kraljevska vlast našega Boga i vlast njegova Pomazanika, jer je zbačen tužitelj naše braće, koji ih je optuživao dan i noć pred našim Bogom” (*Otkrivenje* 12:10).

On optužuje. Koga? Optužuje braću; to jest sve kršćane. Optužuje vas. Do ovog dana on pokušava oponašati Božje zavjete.

Gdje optužuje? Optužuje vas “pred našim Bogom”. Kad kleknete na molitvu, njegove će optužbe odjekivati kroz svod vaše lubanje. Kad budete htjeli svjedočiti za Isusa, on će Bogu kličati o tome kako ste kukavni i bezvrijedni, a ako ikad budete pokušali javno propovijedati, čuvajte se! On će bješnjeti i pjeniti se pred Bogom – grmeći dovoljno glasno da ga možete čuti – o poganosti usana koje pokušavaju propovijedati Božju riječ.

Kada optužuje? Danju i noću. Probudite li se noću na trenutak, on će vas i tada optuživati. Optuživat će vas u vašim snovima. Ujutro ćete pitati kavu s okusom optuživanja i raditi svoj svakidašnji posao, dok će vam u ušima neprekidno odjekivati optužbe.

Zato je prirodno da ćete osjećati krivnju. Osjećaj krivnje vidjet će vam se u očima i čut će se u odjeku vaših koraka. On će otupiti oštricu vašeg svjedočanstva, oduzeti žar vašoj kršćanskoj službi i svako javno svjedočenje učiniti pokvarenim poput smrdljive ribe. To je upravo ono što Sotona želi. Optuživanje je tajno oružje, krajnje djelotvorno u osujećivanju napada kršćanske vojske. Kako vojnici svladani osjećajem krivnje mogu uopće napasti paklena vrata?

“Ali, čekaj malo”; reći ćete. “Zar krivnja ne proizlazi iz grijeha, i ne treba li grijeh uvijek priznati?”

Odgovor na drugi dio tog pitanja glasi: "Da!" Grijeh uvijek treba priznati i, ako je potrebno, popraviti nanесenu штetu. Uvijek će biti grijehа koje treba priznavati (1 Ivanova 1:8-9). Ali odgovor na prvi dio pitanja je: "Ne!" Krivnja ne upućuje uvijek na grijeh.

Psihoanalitičari govore o neurotskoj krivnji, o osjećaju krivnje koji nastaje uslijed ranijih životnih doživljaja. Govoreći o tome, pokušavaju objasniti zašto se osjećamo krivima. Ipak, njihove teorije potiču na ozbiljna pitanja: mora li to što se osjećam krivim nužno značiti da sam sagriješio? Je li krivnja koju osjećam utemeljena krivnja? Može li se savjesti (ili super egu) uvijek vjerovati? To su važna pitanja. Sotona nema snage da nebesku vojsku zaustavi zbiljskom krivnjom (Kristova je smrt dovoljno moćna da to riješi.) Lažna je krivnja oružje kojim se najviše služi. A lažna nas krivnja muči onda kad se osjećamo krivima a da za to nemamo razloga. To je krivica koju je proizveo tužitelj. Pokojni dr. Donald Grey Barnhouse često je navodio sjajan primjer ograničenja savjesti. Savjest je, običavao je reći, poput sunčanog sata (to je jedna od onih rijetkosti koja se može naći u starim engleskim vrtovima, a na kojoj su rimski brojevi i sjena pokazuje vrijeme).

Sunčani sat radi samo onda dok ima sunčeva svjetla. On ne radi u ponoć ni usred magle. Osim toga, treba mu svjetlo iz odgovarajućeg izvora. Obasjan mjesecom pogrešno će pokazivati vrijeme. Uzmite baterijsku svjetiljku i hodajte oko sunčane ure u tri sata ujutro. Pokazat će vam koje god vrijeme hoćete. Isto tako, savjest funkcionira samo onda kada je obasjava svjetlost Božje riječi, prosvijetljena Božjim Duhom.

Prema tome, kad psihoanalitičari razmatraju pitanje lažne (neurotske) krivnje, time upućuju na sasvim biblijsku istinu. Ne moramo se s njima složiti glede sadržaja lažne krivnje (o tome što vas tre-

ba potaknuti da se osjećate krivima, a što ne), ali što se tiče tvrdnje da se ona zna pojaviti, imaju potpuno pravo.

U uzbudljivoj knjizi *The Holy War* John Bunyan opisuje kako Apollyonove snage zauzimaju grad Mansoul (koji simbolizira ljudsku dušu – nap. prev.). Najznamenitiji građanin Mansoula je gospodin Savjest, gradski glasonoša. Zadužen je da Mansoul upozori na opasnost i da obavještava o proslavama i dobrim vijestima.

Nakon što princ Apollyion zauzme grad, gradski glasonoša poludi. Nad grad se može natkriliti opasnost, ali gospodin Savjest će ostati obavijen mrkom tišinom u svojoj kuli. Ali dok svi ljudi noću spavaju, on vrišti mahnita upozorenja na nepostojeće opasnosti ili umobolno pjeva o radostima koje se neće ostvariti.

Time je Bunyan slikovito htio reći da je savjest palog čovjeka zastranila. Ona može udobno živjeti s nekim grijehom, a ipak biti nevjerojatno osjetljiva na nešto što uopće nije grijeh. Ne ispravi se sve automatski, čim čovjek postane kršćanin. Sigurno je da savjest oživljava, ali se pogrešni načini postupanja iz prošlosti još prepleću s pravilnima.

Kako onda možemo razlikovati dobro od zla? Kako se možemo riješiti zastrašujućeg tereta lažne krivnje? Kako možemo razlučiti Sotonine optužbe od uvjeravanja Svetog Duha?

Što se tiče pitanja savjesti i njezina pravilnog djelovanja, rekao bih da postoji dugoročan i kratkoročan odgovor. Dugoročan je odgovor povezan sa Svetim pismom. Dan za danom, tjedan za tjednom, godinu za godinom moja se savjest mora obnavljati i preusmjeravati spoznavanjem Božje riječi. Isto kao što se i kompas u jedrilici treba okretati oko svoje osi, to jest provjeravati i prilagođavati se

dok brodić usmjeruje u svim pravcima, tako i kršćaninova savjest s godinama postaje sve osjetljivija i sve točnije ugođena uslijed praktičnih spoznaja stečenih čitanjem Svetog pisma pod skrbništvom Svetog Duha. Cijelo to vrijeme kršćaninovo se ponašanje treba prilagođivati onome što sazna iz Svetog pisma. On treba jedriti u skladu s popravljenim kompasom.

Ipak, kratkoročni je odgovor u svakom pogledu jednako važan, i ostat će važan do kraja vašeg života. Duh uvjerava, neprijatelj optužuje. Kako znati koji je čiji glas?

Razmislite na trenutak o tome logično.

Što neprijatelj pokušava učiniti optuživanjem? A Duh uvjeravanjem? Jasno je da neprijatelj želi uništiti vaše zajedništvo s Bogom. Duh, naprotiv, pokušava obnoviti vaše zajedništvo s Bogom. (Valja napomenuti da tužitelj često govori istinu. Grijesi i propusti za koje nas optužuje nisu uvijek izmišljeni. Katkad optužbe odgovaraju stvarnosti.)

Ako Duh pokušava obnoviti vaše zajedništvo s Bogom, iz toga slijedi da će se nakon priznanja grijeha uvjerenje o njemu istopiti i izniknut će cvijet zajedništva, još mirisniji nego prije. Slijedi i to da, ako je Sotona kanio uništiti vaše zajedništvo s Bogom i ako osjećaj grješnosti potječe od sotonskog optuživanja, nećete osjetiti nikakav miomiris. Prije će vam se činiti da vam je priznanje bilo nekako nedovoljno, da još temeljitije morate preispitati svoj grijeh, da još više morate ispaštati. Ali, na vaš užas, priznanje nikad neće biti dovoljno temeljito. "Koji je bio pravi motiv tvog djela?" pitat će vas neki glas. "Jesi li siguran da ništa nisi izostavio? Zar ne osjećaš da samo grebeš po površini? Ne vidiš li kako ti varka prodire u srce poput opakog otrova?" Obuzeti užasom, ustuknut ćete pred sve strašnijom pre-

dodžbom vlastita zla. Najprije sivilo, a zatim crnina zaogrnut će vas poput oblaka, i tako ćete sjediti drhtavi i šćućureni nad svojim jadom, obavijeni crnim plaštem vlastite sjenke. Tužitelj će ostvariti svoju nakanu.

Jedino mjesto u Svetome pismu gdje je đavao zbilja nazvan Tužiteljem nalazi se u dvanaestom poglavlju Otkrivenja. U istom poglavlju, upravo u sljedećoj rečenici, čitamo da su ga braća “pobijedila (kao tužitelja) krvlju Janjeta”.

Pričaju se mnoge gluposti i čine mnoge lakrdije u vezi sa svetim riječima “Isusova krv”.

Neka nam bude jasno da riječi same po sebi nemaju magičnu moć. One nisu čarobne. Nikada se ne smiju izgovarati kao bajalica. Možda je istina da riječi “Isusova krv” mogu izazvati zaista dramatični učinak. Vražići i đavolčići nervozna su stvorenja.

Međutim, u odnosu na Tužitelja, značenje im je jasno. U Svetom pismu krv označuje smrt, uvijek smrt, a obično nasilnu ili požrtvovnu smrt (“Neka njegova krv padne na nas i na našu djecu”, “krvni osvjetnik”, i tako dalje). Čak i ondje gdje se čini da govori o životu, spominje ga kao nešto što je proisteklo iz smrti. Tako, kada Ivan kaže da su braća pobijedila Tužitelja krvlju Janjeta, time zapravo kaže da su Kristovom smrću pobijedila njegove optužbe.

Drugo što morate razumjeti u vezi s krvlju jest da je dana kako bi nam očistila savjest. Pjevamo pjesmu o tome kako su nam srca oprana Isusovom krvlju. Note su možda glazbeno u redu, ali teologija škripi. “Ako, naime, krv jaraca i bikova... posvećuje”, piše pisac Poslanice Hebrejima, “koliko će više krv Krista... očistiti našu savjest od mrtvih djela da služimo živom Bogu” (*Hebrejima* 9:13-14).

Pokušajte razumjeti taj redak. Do sada smo

razmatrali sotonsku strategiju razaranja zajedništva s Bogom s pomoću opterećivanja savjesti krivnjom. Božji odgovor na vašu savjest opterećenu krivnjom jest smrt njegova Sina. Vaš odgovor na savjest opterećenu krivnjom obično je da nešto učinite – da upornije priznajete grijehe, da se više molite, da više čitate Bibliju, da dajete više od desetka u kolektu i slično. Ti su postupci ono što pisac Poslanice Hebrejima naziva “mrtvim djelima”, upravo ono od čega vam savjest treba biti očišćena, ono što vas na koncu uvuče u sjenu vlastite krivnje.

Razmotrite još jedan redak iz Poslanice Hebrejima. “Pristupajmo k njemu iskrena srca i sa sigurnim uvjerenjem pošto smo očistili srca od zle savjesti i oprali tijelo čistom vodom” (*Hebrejima* 10:22). Eto. Vodom čistimo tijelo, a krvlju savjest. Obratite pozornost i na kontekst.

Znate li kako ćete smjelo ući u prisutnost svetoga Boga? Ili mu možda, kao što sam spomenuo u prvom poglavlju, dolazite puzeći, pognute glave i spuštenih ramena? Razlika između jednog i drugog pristupa povezana je s vašom savješću. Čovjek čiste savjesti trči u Božju prisutnost široko raskriljenih ruku, kao dijete koje skače u zagrljaj ocu. Dolazite li vi tako?

Zar ne razumijete? Otac vas ne prihvaća srdačno zato što ste se silno trudili, zato što ste sve do sitnica priznali ili zato što ste u posljednje vrijeme osjetno duhovno napredovali. On vas ne prihvaća srdačno zato što imate nešto čime se možete ponositi. On vas srdačno prihvaća zato što je njegov sin umro za vas. Njegovo je srce uvijek čeznulo za vama; čeznuo je zagrliti vas. Sada je Kristova smrt omogućila Ocu da učini ono što je uvijek želio. Stoga dođite smjelo – poškropljeni krvlju. Neka vas privije u zagrljaj, neka njegove vruće suze peru vaše tijelo.

Vruće suze? Zvuči li taj izraz sentimentalno, ili možda odiše nepoštovanjem? Nema tih riječi koje bi mogle primjereno izraziti ljubav što je dovela do smrti Božjega Sina. Svemir se trebao zaustaviti i, što se mene tiče, žao mi je što se nije zaustavio. Nikada nije počinjen odurniji zločin protiv Boga niti je ikada izvršen veći čin ljubavi prema zločincu. Možete li toliko huliti na Boga i reći da vaša mrtva djela, vaši slabašni naponi mogu nešto pridodati dovršenome djelu umirućeg Spasitelja? “Svršeno je!” povikao je. Dokončano. Učinjeno. Zauvijek gotovo. Razbio je paklena vrata, oslobodio zatvorenike, ukinuo smrt i iz groba provalio u novi život. Sve to da vas oslobodi od grijeha i otvori vam put, da možete potrčati u Božje naručje puno ljubavi.

Razumijete li sada kako su “braća” pobijedila Tužitelja Janjetovom krvlju? Nisu dopustili da im njegove optužbe zapriječe pristup Bogu. Dovoljno je bilo jednostavno priznanje. Odvažno su se suočili s Tužiteljem govoreći: “Već nam je poznato i ono najgore što nam možeš reći, a poznato je i Bogu. A što je još važnije, Isusova krv je dovoljna.”

Tužitelj može rikati
o svim mojim zlima.
Sve ih znam, a i više
ali Bog ne zna ni za jedno!²

I zato, kad opazite da se spušta sivi oblak –dok se molite, dok ste na poslu, ili radite bilo što drugo – kad opazite da vašim riječima nedostaje sigurnosti i pouzdanja zbog neodređenog osjećaja krivnje, podignite pogled prema Bogu i recite: “Hvala ti, Oče moj, za krv tvojega Sina. Hvala ti čak i sada što me rado, s ljubavlju prihvaćaš, unatoč tome što sam takav kakav jesam i svemu što sam učinio – zbog njegove smrti. Oče i Bože moj, dolazim.”

Recite mu to sada. Recite to sjedeći, klečeći ili

stojeći. Nemojte čekati ni trenutka. Vaš vas nebeski Otac čeka. Nedostajete mu. Poziva vas da dođete. Sada. Poškropljeni krvlju.

Prevladana prijevara

Braća su, međutim, pobijedila Sotonu i riječju svog svjedočanstva. Pogledajte Otkrivenje 12, pa ćete možda shvatiti i zašto. Ondje se opisuju tri Sotonine djelatnosti. On je, kao što smo već vidjeli, Tužitelj. On je i “stara zmija – zavodnik cijelog svijeta”. Opisan je i kao zmaj koji proždire i ratuje (drugdje se spominje kao “ričući lav”).

Kršćani nadvladavaju Sotonu, prijevarnu zmiju, “riječju svog svjedočanstva”. Čineći to, oni sele bojište na područje koje je zaposjeo neprijatelj. Oslobođeni osjećaja krivnje – pa stoga i spremni za odlučnu bitku – poduzet će napad na sotonsku tamu prodornim zrakama svjetla.

“Zavodnik cijelog svijeta” počeo je zavodnjem Eve: “Zar je Bog zbilja to rekao? Ma čuj, nije baš sigurno da je govorio istinu. Zapravo je ovako:...”

Baš kao i Eva, i milijuni njezinih potomaka padaju na taj trik. Pavao opisuje Sotonu kao “Boga ovoga svijeta koji je zaslijepio njihove umove da vjeruju, da svjetlo spoznaje ne bi...” Zaslijepljeni umovi. Zavedena srca.

Zavedeni TV-reklamama i fakultetskim obrazovanjem. Upotrijebi ružičasti toaletni papir pa ćeš biti sretan. Kupi sjajni auto pa će u njega ući lijepa žena. Uloži u nekretnine i osiguranje, pa ćeš biti siguran. Miriši ugodno i budi dobar u krevetu. Seks će ti dati osjećaj ispunjenja. Diplomiraj s visokim ocjenama pa će te u poduzeću voljeti. Novac nije sve, ali...

Lupetaj o sociologiji i ljudi će se klanjati tvojoj

mudrosti. Naučimo se svi prihvaćati smrt bez potrebe za praznovjernim maštarijama o tome što slijedi nakon smrti. Znanost kaže da nema Boga. Znanost kaže da Bog postoji. Znanost kaže da je Knjiga Postanka istinita, pa ona to zato mora i biti. Zaprepašćuje što znanost sve može dokazati. Zato se poklonimo najnovijoj znanstvenoj Pretpostavci. Kleknimo pred Znanstvenim analitičarem.

Zvuči li previše smiješno da bi se u to povjerovalo? Onda znajte da je zavodnik Sotona pravi majstor svojeg zanata. Svatko tko vas može natjerati da grozničavo jurite za savršenim dezodoransom, ne dopuštajući vam da shvatite kako glupo postupate, savršeno je vješt. A ako mislite da će same riječi – moje ili bilo čije – razoriti zabludu zaslijepljenih umova “onih koji ne vjeruju”, pamet vam nije jača strana. Govorničkim umijećem mogu, doduše, navesti ljude da se na trenutak nasmiješe svojoj nerazumnosti, ali oni će poslije toga iz istih stopa krenuti u lov na savršeni dezodorans.

Ne; zavodnika ćete nadvladati “riječju (svojeg) svjedočanstva”. A to znači Božjom Riječju, koja se pokazala istinitom u vašem životu i o kojoj s pravom možete svjedočiti. Kada budete mogli reći: “U Bibliji piše... i to mi je tako pomoglo da je riješilo moj problem” paklena vas vrata neće nadvladati. Svjetlo vaših riječi prodrijet će u sotonsko sljepilo ljudi oko vas i oni će progledati. A kad se to dogodi, zmaj će ošinuti svojim silnim repom i trećinu nebeskih tijela zaviti u tamu. Mahnitat će i škrgutati zubima jer će znati da mu se bliži kraj. Mikrobi s Ahilovom petom postat će mu važniji.

Rat s onim koji proždire

“Budite jaki u Gospodinu i njegovoj silnoj moći” (*Efežanima* 6:10).

Kakve izgleda ima mikrob protiv Sotone? Kakve je izgleda imao Bunyanov kršćanin protiv Apollyona? Od kakve ćete vi koristiti biti u bitki protiv paklenih legija?

Molim vas, razmislite o ovome: snage kojima ćete vi pripadati, napadat će. Ako ulomak iz Poslanice Efežanima zvuči poput savjeta za obranu, to je obrana od protunapada. Kad budete mogli odlučno svjedočiti, bit ćete pripadnik Kristove vojske, koja napada. Prodirat ćete na neprijateljsko područje.

Ali to što pripadate Kristovoj vojsci daje vam pravo na korištenje svih nebeskih izvora. Na raspolaganju imate Jahvinu moć. Zato budite jaki u Gospodinu.

“Dobar savjet”, možda ćete reći, “ali kako konkretno mogu biti jaki u Gospodinu?” U Gospodinu možete biti jaki ako se pouzdajete u svoje sposobnosti, ako činite ono što Bog kaže i ako mu vjerujete da će vas podržati, ako prakticirate ono što se naziva “poslušnost vjere”, ako na Božju zapovijed stupate prema zatvorenim staklenim vratima i vidite kako se širom otvaraju kad dođete do njih. Vaša je snaga u onome što Bog čini kad ste mu poslušni.

Ipak, doći će do protunapada koji će biti usmjeren na vas. Zato će vam trebati oružje, jer će poglavarstva i vlasti poslati svoje legije da vas napadnu. “Obucite se u bojnu opremu Božju” da bi njihov protunapad propao. Oružje protiv čega? Oružje protiv lukavština. Protiv smicalica i trikova. Istina je da sam izmiješao usporedbe, ali uzmite Bibliju i otvorite je kod Poslanice Efežanima 6:10-18 prije nego što nastavite čitati ovo poglavlje. Razmotrimo svaki dio opreme koji se spominje u tom ulomku.

Kojim ćete se oružjem oduprijeti lukavštinama? Najprije opasačem istine (14. redak). Cje-

lokupna vaša obrana mora se temeljiti na pravilnom shvaćanju pravoga stanja. ("Zar je Bog to rekao?" "Da, Bog je to rekao, i to mi je dovoljno!") Za potrebe našeg proučavanja, stvarnost možemo definirati kao onakvo stanje kako ga Bog vidi i objavljuje.

Oklop pravednosti metaforička je alternativa krvlju poštropljenoj savjesti. Od koplja koje će nas ubosti optužbama možemo se, kao što smo već vidjeli, braniti postojanom sigurnošću da nas Otac potpuno prihvaća zbog smrti svojega Sina. Obučiti oklop pravednosti znači isto što i nadvladati Janjetovom krvlju, samo je iskazano drugim riječima.

Nisam baš sasvim siguran glede vojničke obuće koju Pavao preporučuje (15. redak). Tumačenja se razlikuju. Čini se da on kaže kako bi trebao imati čvrsto uporište u razumijevanju kršćanskog evanđelja. Ali zato je štit vjere dovoljno jasan. Bez obzira na to kakve strjelice – straha, užasa, bola – mogu biti odapete na vas, dočekajte ih s odvažnom potvrdom svojeg pouzdanja u Krista. On živi. On svime upravlja. Podignite pogled prema njemu i recite mu da ćete se pouzdavati u njega ma što vam se dogodilo, pa će goruće strjelice zaštititi i ugasiti se.

Kaciga spasenja povezana je s kršćanskom nadom (1 Solunjanima 5:8). Danas je u psihijatriji moderno naglašavati važnost onoga što se zbiva "sada i ovdje". Koga je briga za nešto što se dogodilo kad su mi bile tri godine? Zašto bi bilo važno gdje ću se nalaziti za deset godina? Važno je ovo tu i sada.

I to je točno. Ali ne smijemo se previše žuriti da prošlost i budućnost bacimo u kantu za otpatke. Kršćaninu je prošlost važna, a važna mu je i budućnost. Ono što se zbiva ovdje i sada možemo razumjeti samo u svjetlu prošlosti, a suočiti se s time možemo samo u svjetlu budućnosti. A život bez nade je smrt – ovdje i sada.

Ali Krist vam daje nadu. Današnja zbrka neće potrajati. Postoji sveobuhvatna nada u obnovu svega. Krist će suditi i Krist će obnoviti. Postoji i osobna nada. I vi ćete sudjelovati u istom obnovljenju. Ne živite u budućnosti, ali radite za budućnost, pa će vam lubanja biti dobro zaštićena.

Zato stojte kad dođe do protunapada. Stojte svom čvrstinom istinskog vjernika. Nепrestano se molite, ali se molite stojeći. I protunapad će, ma kako žestok bio, iznenada jenjati. Ustanovit ćete da će vam se dogoditi ono što se dogodilo Kristu. Neprijatelj će otići i neko vas vrijeme ostaviti na miru. (*Luka 4:13*).

Činit će to gotovo uvijek. Ali ne smijem vas ostaviti s pogrešnim uvjerenjem da u toj bitki nema gubitaka. Podsjećam vas na četiri uloge koje Sotona igra suprotstavljajući se Kristu. On je kušač, tužitelj, zavodnik i onaj koji proždire. Kad vas ni ne kuša, ni ne sprječava pri svjedočenju onesposobljavajući vas osjećajem krivnje, ustanovit ćete da se s njim suočavate kao sa zavodnikom cijelog svijeta. I kad ga jedanput počnete pobjeđivati riječju svojeg svjedočanstva, on će početi igrati ulogu ričućeg lava i zmaja koji proždire.

Objasnit ću na što mislim. Sotona vam sada ne pokušava proždrijeti dušu, nego vas ubiti ili vam osakatiti tijelo. Bog mu to obično ne dopušta. Ipak, ponavljam da se ne igramo rata, nego da ozbiljno ratujemo. Sam je Krist bio raspet boreći se da nadvlada smrt i pakao te da uskrsne.

Čudnovato je da Sotoninu beznadnu slabost vidimo baš dok se nalazi u ulozi zmaja koji proždire. Kad nekoga ubije, to pokazuje da je dosegao najviši stupanj nemoći i beznađa. Krist je svojom smrću ostvario svoju najveću pobjedu.

U paklu on je oborio pakao

Učinjen grijehom
Svrgnuo je grijeh
Strovaljen u grob
Uništio ga je.
Smrću je ubio smrt.

U pakao leže
i zbací grijeh
naklonom grobu uništi ga
i smrću ubi smrt.³

Kada kažemo da je krv mučenika sjeme Crkve, to ne znači da tragediju pokušavamo opravdati sentimentalnim klišejem, nego samo da iznosimo jednostavnu činjenicu. Nakon što su početkom četrdesetih godina u bolivijskoj džungli Ayore Indijanci nasmrtno pretukli pet misionara iz Misije za nova plemena, u SAD se, čak i za vrijeme rata, javilo golemo zanimanje za misijski rad na novim područjima. Petoricu su zamijenila pedesetorica. Danas crkva Ayore Indijanaca sve više raste.

Kad su, nekoliko desetaka godine nakon toga, Auca Indijanci u Ekvadoru ubili još petero nezavisnih misionara, dogodilo se isto. Od tada se misijski rad među pripadnicima domorodačkih plemena promijenio.

Reći ću to jednostavnim riječima. Sotona vam ne može nauditi dok niste izvršili svoju zadaću za Krista. Sve dok to vrijeme ne dođe, vi ste zbilja besmrtni. On može rikati. Može prijetiti. Ali ne može vam ništa.

Kad vaša zadaća na ovoj zemlji bude završena (a to može biti još dok ste mladi), možda će vas smjeti ubiti. Ali svojom ćete smrću dobiti mnogo više nego životom. Sotona nema snage da zaustavi

napredovanje Evandjelja za vašeg života.

Prošle sam noći sanjao dug, živopisan san. Siguran sam da sam morao razmišljati o ovome poglavlju. Sanjao sam da sam opet u Pendletonu, u polusirotinjskome dijelu grada u kojemu sam neko vrijeme odrastao. Ta četvrt više ne postoji. Zrak je (u snu) bio nabijen strahom zato što su Pendletonom vladali ogorčena mržnja i nasilje. Gadost je zamračila ulice. Ljudi su živjeli u strahu. Nekako sam znao da ostatak života moram posvetiti njima i njihovim nevoljama.

San je dosegao vrhunac kad sam vidio kako je neki čovjek ubijen tako što su ga odvukli do debelih rešetki na prozoru njegove spavaće sobe i kako su mu, dok ga je držala nevidljiva sila, zderali lice i prednji dio tijela.

Bio sam osupnut; osjećao sam mučninu zbog tako groznog svršetka čovjekova života, a i strah zbog toga što je tako brzo iščezao iz domašaja pomoći. Osjećao sam se potaknutim da tješim zaplašene ljude oko sebe. Ipak, krvavi i unakaženi ostaci, još uvijek prilijepljeni za šipke slične onima na kakvom kavezu, bili su mi jasno upozorenje. Bila je to poruka da napustim Pendleton.

Ali tada sam shvatio da su moji neprijatelji nestali. Zle sile nisu me mogle natjerati da napustim Pendleton, a svojom su prijetnjom zapravo željele upravo to. Nisu željele moju smrt, nego su me htjele natjerati da im pokažem leđa. I kad prijetnja smrću više nije djelovala na mene, nije im preostalo više ništa što bi mogle učiniti. Bile su pobijeđene. Radovala me spoznaja o mojoj pobjedi.

Motiv cijelog ovog poglavlja bio je moto Međusveučilišnog kršćanskog saveza iz Cambridgea (CICCU) – redak koji sam već naveo: *Otkrivenje* 12: 11. Ukratko ću ponoviti.

Rekao bih (a ta misao nije nova) da u ovom redku “braća” nadvladavaju Sotonu na tri načina. Kao tužitelja – nadvladavaju ga Janjetovom krvlju. Kao prijevarnu zmiju – nadvladavaju ga riječju svojeg svjedočanstva. A kao zmaja koji proždire – nadvladavaju ga zato što nisu ljubili svoje živote čak ni uz cijenu smrti.

Takvi su ljudi nepobjedivi. Ništa ih ne može zaustaviti, ništa ih nikada niti neće zaustaviti.

I premda će svijet đavola pun***utvrda jaka

Prijetiti našim uništenjem

Plašit se nećemo, jer je Bog htio

Da istina pobijedi kroz nas:

Nek imetak i rođaci odu,

A i ovaj smrtni život;

Tijelo ubiti mogu,

Ali Božja istina ipak stoji,

A njegovo kraljevstvo zauvijek.⁴

Odjeljak za proučavanje

Pročitajte *Poslanicu Efežanima* 6:10-20.

Odjeljak počinje riječju: “Ubuduće”. Letimice pročitajte *Efežanima* 4:25-6:9 kako biste dobili uvid u opći kontekst ovoga odjeljka.

Zašto je Pavlu bilo stalo da nam kaže da se ne borimo protiv krvi i mesa (12. redak)? Kako ta tvrdnja utječe na naše odnose s: a) nekršćanima, b) braćom kršćanima, c) članovima naše obitelji?

Za koji veliki dio tijela nije predviđena nikakva zaštita niti je spomenuto ikakvo oružje – čak ni oklop? Može li se na temelju izostanka svake zaštite za taj dio tijela nešto zaključiti?

Kakva je važnost molitve u borbi? Koliko ste vi osobno sposobni izvršiti zapovijed iz 18. redka?

6.

VJERA

Vjera je srž praktičnog kršćanstva.

Vaš je kršćanski život započeo kad ste uzvjerovali. Razvijao se i razvijat će se sve više, kako vjera bude proširivala kanal kojim Božja milost dotječe do vas. Nijedan oblik vašeg kršćanskog života nije važniji od ovoga.

Ipak, malo koji oblik kršćanskog života stvara više zbrke. "Gospodine, uvećaj nam vjeru", zaklinjali su Isusa njegovi učenici, a dobili su odgovor da je već vjera veličine gorušičina zrna dostatna za izvršavanje najvažnijih zadaća. (*Matej 17:20*). Ipak, ako se tražilo tako malo, zašto im je učinak bio tako slab?

Jasno je da, prije nego što odgovorimo na to pitanje, moramo znati što je vjera.

Ljudski odgovor na Božji postupak

Vjera je ljudski odgovor na nešto što je Bog učinio. Vaš je prvi čin vjere bio potvrđan odgovor koji ste dali Svetom Duhu kad vam je u srce unio istinu o Kristu. Kad vas je obasjala Božja svjetlost, odlučili ste svoju volju podrediti Kristu i povjeriti mu svoju sudbinu. Mogli ste to i odbiti. Ali, ono što je dovelo do prihvaćanja ili odbijanja bio je Božji poticaj.

Kad se djevici Mariji prikazao anđeo da joj najviješti njezinu zastrašujuću zadaću, ponizno je od-

govorila: "Neka mi bude po riječi tvojoj" (*Luka 1:38*). Vrlo je malo protestantskih pisaca reklo koju riječ o tome koliko je vjere imala Marija u tom trenutku. Jasno je dvoje: prvo, vjerom je odgovorila na Božju riječ koju je primila, a drugo, s pomoću njezine vjere Bog je zahvatio u povijest.

Spoznaja da je vjera odgovor na nešto što Bog učini ili kaže oslobodit će vas pritiska i omogućiti vam da prema tome zauzmete konstruktivno stajalište. Nemojte gledati u svoju nutrinu i pitati se: "Koliko imam vjere?" Gledajte u Boga i pitajte: "Što mi on govori? Što želi da učinim?" Kad je Isus u evanđeljima odavao priznanje velikoj vjeri muškaraca i žena, nije pohvaljivao mistično unutrašnje stanje. Obično je komentirao postupak kojim je netko reagirao na njega. Mogli su to biti postupak rimskog stotnika, koji je svoje sluge poslao Kristu moleći da Krist samo prozbori riječ koja ima silu, ili dirljiv pokušaj slabe žene da dotakne njegovu odjeću. U oba primjera bio je to ljudski odgovor, vidljivim činom, na Božji poziv.

Kad to jednom shvatite, počete ćete uviđati zašto je količina vaše vjere manje važna nego što ste možda i mislili. Isusova izreka o goruščinu zrnju poprma pravi smisao.

Koliko vjere treba neplivaču da bi se odgurnuo od obale? Samo toliko da u djeliću sekunde pomakne težište svojeg tijela i da se s ruba bazena baci u vodu.

Koliko je vjere trebalo Marti da se Lazar vrati iz mrtvih? Jako malo (*Ivan 11:38-40*). Kad bismo se ravnali prema mističnom unutarnjem stanju, sudeći prema svim podacima koje imamo, ona uopće nije imala vjere. Ne; trebalo joj je dovoljno vjere (a toliko je imala) da, unatoč svojim sumnjama, zapovjedi neka se ukloni nadgrobni kamen. I Lazar je ustao

iz mrtvih.

A sam Lazar? Tu se, priznajem, nalazimo na području nagađanja jer nitko od nas nije doživio smrt, a Lazar nije ostavio nikakve zapise o tome. Ali, u mašti čujem kako riječi "Lazare, iziđi!" prodiru u tišinu Lazareva groba. Čega je Lazar bio svjestan u tom trenutku? Bilo je to kao da ga je Božja Riječ izvukla iz grobnice, kao zbunjena čovjeka koji žmirka na sunčevu svjetlu. Ili je, jednostavno, čuo Spasiteljev glas i pošao prema njemu?

U većine nas postupci obuhvaćaju i odluku. Vidim otvorena vrata dizala i odlučujem ući. Znam da sam se posljednji put kad sam pritisnuo dugme s brojem 15 popeo na petnaesti kat. Zato odlučujem da ću ponovo pritisnuti dugme.

Vjera je, prema tome, vaša odluka da reagirate na Božju riječ. Odluka se može očitovati nekim vanjskim činom, ili nečim što bismo mogli nazvati "unutarnjim činom" – kao što je predavanje budućnosti i vječnosti u Kristove ruke. S vremenom odluka prerasta u stav neprestane spremnosti na potvrđan odgovor Božjoj riječi.

Dok sam bio mlađi i tijekom studija više zaokupljen napetošću između vjere i znanosti, običavao sam isticati da je vjera odluka ili stav koji se temelji na dokazima (povijesnim podacima obuhvaćenim judeokršćanskom dokumentacijom). To što sam rekao bila je istina, ali mi je vidik bio ograničen. Tada sam propustio uvidjeti da, dok znanstvenik aktivno traži dokaze (dok ovo pišem, i dalje se bavim znanstvenim istraživanjem), kršćaninu oni odzvanjaju u uhu cijeli dan. Bog aktivno djeluje govoreći, obajavljujući, spuštajući svoju Riječ u moje srce. Zbog toga sada više volim reći da je vjera moj odgovor na Božji poticaj.

Istaknuli smo da vjera započinje s Bogom. On

poduzima prvi korak, a ja odgovaram. Kad odgovorim, javlja se treći element, jer sam tako uspostavio odnos s njim. Vjera (moj odgovor) je omogućila ostvarenje tog odnosa. On govori, ja odgovaram, i počinjemo se međusobno upoznavati. I što ga bolje upoznam, bit će mi lakše da mu budem poslušan.

Sve se ovo suprotstavlja poimanju da vjera može biti osjećaj. Vjera može biti popraćena osjećajima. Ako pripadniku nekog primitivnog eskimskog plemena s dalekog sjevera kažem da će se povesti prema nebu bude li pritisnuo dugme s brojem 15, osjećat će sve drugo osim unutarnjeg presvjedočenja. Međutim, nakon što cijeli taj postupak ponovi nekoliko puta, osjetit će ga. Ipak, ti osjećaji neće utjecati na to hoće li dospjeti na petnaesti kat ili ne. Pritisnuo on dugme drhtavo ili s poletnim oduševljenjem, posljedica će biti ista. Zbog toga sam uzео Martu kao primjer. Lazarevo uskrsnuće od mrtvih nije ovisilo o Martinu osjećaju vjere, nego o njezinoj vidljivoj reakciji na Kristovu riječ.

Ima, međutim, još nešto što o vjeri valja reći. Sve o čemu smo do sada raspravljali odnosilo se na to što vjera znači osobi koja vjeruje. Prije nego što nastavimo i promotrimo kako možemo naučiti reagirati na veće zahtjeve koje Riječ postavlja (kako nam se vjera može povećati), moramo razmotriti svrhu i doseg vjere.

Nevidljivo i ono čemu se nadamo

Vjera premošćuje provaliju prema nevidljivome i o-
nome čemu se nadamo.

Redak 11:1 iz *Poslanice Hebrejima* redak je o vjeri koji se vrlo često pogrešno shvaća. U jednom prijevodu glasi ovako: "Vjera je jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo."

Na prvi se pogled može učiniti da to proturječi onome što sam rekao – kako vjera nije unutarnje osjećajno stanje. Nije li ona jamstvo? Nije li ona “dokaz”? Mnogi su biblijski učitelji zapravo uzeli taj redak i upotrijebili ga kao jezgrovitou definiciju vjere, na temelju koje se uči da je vjera stanje sigurnosti ili presvjedočenosti.

Tumačiti tu rečenicu na taj način znači zanemarivati kontekst. Ključna točka rečenice nalazi se drugdje; da bismo razumjeli piščevu poruku, moramo znati koje riječi valja naglasiti.

Imam li pravo ili ne, možete zaključiti ako pročitate ovaj odjeljak kao vježbu za proučavanje Biblije na kraju poglavlja. Zasad ću ipak kurzivom istaknuti riječi koje, po mojoj prosudbi, upućuju na ono najvažnije u redku.

“Vjera je jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo.”

Redak govori o području djelovanja vjere. Vjera je sredstvo s pomoću kojega kršćani djeluju na stvarnost izvan vremena i prostora i ostvaruju inače neostvarive nade. Marijina je vjera omogućila ispunjenje stotina godina židovske čežnje. To je bilo sredstvo kojim je vječni i nevidljivi Bog postao smrtna i utjelovljen. Isus je iz prostora izvan našeg svemira došao vjerom jedne seoske djevojke.

Tako i vaša vjera premošćuje provaliju između vaše ljudskosti i vječnosti. Ona može omogućiti vječnim silama da se razmašu ovdje na zemlji. To je njezina svrha. Vi ste uporište vječnoga Boga na mjestu na koje vas je postavio. Sva moć vječnosti može proći kroz vas da bi se dotaknula ljudi oko vas. Sve što vam je činiti jest da budete poslušni Bogu.

S obzirom na to da je poslušnost od najveće važnosti, moram o njoj još nešto reći. Vjera vam nije

dana zato da bi iz vas na sve strane frcale iskre i sijevale munje. Iako se Božja zastrašujuća sila doista oslobađa kad ste poslušni njegovoj Riječi, vjera nije veza s nebeskom elektranom na koju možete priključiti bilo koju spravu. Vjera i poslušnost su neodvojivi. Bog vam je dao vjeru da biste mogli biti jedan od njegovih zastupnika. Vaša je vjera doista samo karika u složenom lancu okolnosti kojima Bog provodi svoju volju. Marijina je vjera bila samo jedan iz širokog raspona čimbenika obuhvaćenih Božjim planom Utjelovljenja. Prema tome, ne morate biti mađioničar, nego nešto još mnogo uzbudljivije – suradnik na ostvarenju cilja koji seže u budućnost.

Kako jačati vjeru

Možda će vam se činiti da sam se izrugivao isticanju važnosti količine vjere. I jesam. Međutim, sada kada jasnije shvaćamo što je vjera, i kako se mnogo može postići s malim, vrijeme je da pozornost obratimo pitanju: koji je najbolji način za jačanje vjere?

Ako sam vjeru definirao kao ljudski odgovor na Božji postupak, kako valja shvatiti jačanje vjere? Ili ćete prihvatiti Božji poticaj, ili nećete. Ipak, Novi zavjet razlikuje veliku vjeru od male vjere. U njemu se spominje i ustrajna vjera. Što znače ti izrazi?

Jaka vjera jest vjera koja nastavlja reagirati na Božju Riječ i u odsutnosti izvanjskih poticaja. To je vjera mojeg psića koji poslušno sjedi na travnjaku kad mi autom odemo u kupovinu i čeka nas na istom mjestu dok se ne vratimo. To je odbijanje Crkve da se odrekne nade u Kristov povratak, unatoč činjenici što su u I. i XIII. stoljeću svi pokazatelji nagovještavali da bi se on mogao vrlo skoro vratiti. No nije došao. Rekao je da će doći brzo. To je bilo prije dvije tisuće godina.

Teškom se mukom nastojim sjetiti suvremenijeg primjera jake (ustrajne) vjere, ali nikako mi to ne polazi za rukom. Svaki put kada pomislim da sam ga pronašao, shvatim da to nije primjer vjere, nego potrebe da se nastavi s vjerovanjem. Napuštena žena koja se ne želi odreći vjerovanja da će joj se muž vratiti ("On je rekao da hoće, a ja znam da neće prekršiti obećanje"), djeca koja se čvrsto drže priče o Djedu Mrazu i očekuju darove, iako im se prijatelji rugaju, vjerovanje sredovječne osobe u dobrotu ljudskih političkih ustanova, podržavanje političara unatoč očitim kršenjima obećanja i iznevjerivanju povjerenja – sve su to prije primjeri slabosti, nego snage. To je obično dirljiva obrana ranjivih ljudi od strašne oštrice istine. A ovdje nije riječ o tome.

Ja govorim o Abrahamu – starom, naboranom Abrahamu – koji šepesavim korakom prilazi žrtveniku sa svojim stasitim sinom i podiže nož da ubije sina kao žrtvu, vjerujući da će se obećanje dano prije mnogo godina ipak ispuniti u tom istom Izaku, bez obzira na to kako se besmislenima čine trenutačne Božje upute. Govorim o onome što promatračima izgleda poput smiješnog i bezumnog postupka, a što je zapravo bilo blagoslovljeno stavljanje na kocku svega – zato što je Abraham, iako su izgledi za dobar ishod naoko bili ništavni, znao kakvo je pravo stanje stvari. Govorim o Pavlu, koji je zajedno sa Silom u ponoć pjevao u zatvoru, ili je šiban vjetrom na palubi broda zahvaćenog olujnom burom smirivao uznemirenu posadu pouzdanjem da će sve izaći na dobro. Sve su to primjeri neuništiva predanja ne samo načelima nego i Božjoj Riječi – pa došla suša, olujni vjetar ili dva metra snijega. Ta sposobnost da se ne uskrati poslušnost i onda kad se čini da ništa ne ide dobro, to je jaka vjera. Razvijati takvu ustrajnost znači jačati svoju vjeru.

Drugim riječima, imati veliku vjeru znači odazvati se Bogu onda kada je to najteže, čak i onda kad ono što od vas traži boli ili je za vas vrlo nepovoljno.

Moje prvo iskustvo s takvom nemogućom uputom zbililo se dok sam bio u britanskoj mornarici pri kraju Drugog svjetskog rata. Htjeli smo oglasiti naše sastanke za proučavanje Biblije i molitvu na nosaču aviona, kojim smo se vraćali s Dalekog istoka. Znao sam da za to moram dobiti dopuštenje kapetana broda, naprasitog i razdražljivog časnika.

“Što hoćeš?” upitao je kad sam zauzeo stav “mirno” u njegovoj kabini. “Požuri se. Nemam vremena za gubljenje. Što? Proučavanje Biblije? Ja čitam čitanje na ovom brodu i ne treba nam proučavanje Biblije.”

Stajao sam i čekao. Činilo se da se više nema što učiniti.

“Što je? Što čekaš?”

“Htio bih staviti obavijest...”

“Zar nisi čuo što sam rekao, k vragu? Ja držim nedjeljno bogoslužje na ovome brodu. Ja čitam molitve. Ja čitam čitanje iz Biblije. Ništa više ne treba.”

“Razumijem.”

Tišina.

“Zašto još uvijek tu stojiš, White? Vrata su iza tebe.”

Bilo mi je zlo.

“Htio bih staviti obavijest...”

“K VRAGU I TI I TVOJA OBAVIJEST! Zar tako nerazumljivo govorim?” (Stanka.) “Stavi tu svoju idiotsku obavijest. Stavi kakvu god hoćeš obavijest. GUBI SE!”

“Razumijem – i puno vam hvala.”

Nisam junak, ali sam ipak ušao u njegovu ka-

binu. Cijela se ta zamisao doista činila budalastom. No posljedica je bila ta da su neki ljudi pronašli Krista, a mnogi su se ohrabрили u vjeri.

Žao mi je što nastavljam s ovom teorijom, ali ima još nešto što moramo razjasniti prije nego što započnemo s onim “kako”.

Možda sam ostavio dojam da je velika vjera nešto poput velike snage volje. U tom poimanju je klica istine. Vjera obuhvaća odluke i stavove koji su povezani s voljnošću. Ipak, vjera nije snaga volje, a snaga volje nije vjera. Vjera je povezana s osobnim odnosom. To je vjera u nekoga. Kada ustrajem unatoč prividnoj besmislenosti, time ne iskazujem samo suzdržanost. Suzdržanost tu ima neznatnu ulogu. Ustrajao sam zato što znam tko je govorio. Možda sam krivo pročitao što je rekao, ali čak ni to nije tako važno. Ja ga poznajem. Znam da on nije od onih koji bi izdali moje povjerenje ili mi uskratili svoju pomoć i brigu.

Emerson je jednoć rekao da je vjera odbacivanje manje činjenice i prihvatanje veće. Bog je velika činjenica. Neka dođe bilo što što se sukobljuje s mojom spoznajom, ja znam da on jest. Znam da se brine.

Ali kada sumnjate u Boga, sumnjate u nešto što je u svezi s njim: u njegovu moć ili u njegovu ljubav. Ili sumnjate da vam može pomoći, ili pak sumnjate da to želi. Sumnjati u prvo je apsurd, a sumnjati u drugo je nezamislivo. Ipak, čovjek uvijek sumnja.

Kako da prestanemo? Kako možemo ojačati svoju vjeru?

Postoji nekoliko biblijskih zapovijedi koje se tiču jačanja vjere. Vjeru možete ojačati razmišljajući o svojim najtežim kršćanskim iskustvima i prisjećajući ih se; možete to činiti boljim upoznavanjem

Svetoga pisma, ali i odbacujući prekomjernu duhovnu i psihološku prtljagu.

Podsjetite se na loša vremena

Jeste li ikada opazili kako se ljudi koji su doživjeli godine gospodarske stagnacije neprestano vraćaju na njih? Čine to s nekom vrstom ponosa. Ako vas takvi ljudi ne razdražuju, možete opaziti da je stagnacija djelovala na njih tako da ih je otvrdnula i očvrstnula, i da im prisjećanje na neplodne godine pojačava otpornost.

Ako o tome nikada niste razmišljali, mogli biste očekivati da će ugodna i krasna sjećanja biti ta koja jačaju vjeru. Ja sam, primjerice, uvijek vjerovao da bi jedan ili dva dramatična ili čudesna odgovora na molitvu beskrajno ojačala moju vjeru. A ipak, to nije išlo tako.

Lorrie (moja žena) i ja svojedobno smo vidjeli prilično velika čuda. Siguran sam da bismo mogli napisati knjigu naslova Vjerovali ili ne o nevjerovatnim odgovorima na molitvu. Pa zašto onda ne pišemo tu knjigu? Nemamo vremena. Takva se knjiga nalazi nisko na našem popisu prioriteta, zašto što bi donijela korist jedino izdavačkoj kući i našim džepovima. Mogla bi ljudima ojačati vjeru, ali imaju Bibliju punu još većih čuda. Reći ću još jasnije: čuda koja spominjem uopće nam nisu ojačala vjeru. Sramimo se to priznati, ali nam jučerašnja čuda nimalo ne olakšavaju poslušnost u današnjem danu.

Prvi savjet koji je pisac uputio židovskim kršćanima o tome kako da ojačaju svoju vjeru bio je da se sjete teških trenutaka iz svoje prošlosti (*Hebrejima* 10:32-35). Taylorov prijevod ovog odjeljka govori o "divnim danima", ali pogledajte kakvi su bili ti "divni dani"; čak i u prijevodu Novoga zavjeta

suvremenim jezikom.

Ne zaboravite nikako na one divne dane kad ste prvi put čuli za Krista. Sjetite se samo kako ste se tada čvrsto držali Gospodina, premda ste zbog toga podnosili teške patnje. Katkad su vam se smijali i tukli vas, a katkad ste suosjećali s drugima koji su isto tako trpjeli. Trpjeli ste s onima u tamnici i bili ste doslovce radosni kad su vam oduzeli sve što ste posjedovali, znajući da vas na nebu iščekuje bolje dobro, koje će zauvijek biti vaše. Ne dopustite da, bez obzira na okolnosti, odumre vaše radosno pouzdanje u Gospodina. Sjetite se nagrade!

Možda ćete pomisliti da je pisac mogao učiniti i nešto pametnije nego podsjećati obeshrabrene Židove na to kako im je nekad bilo teško. Na koncu konca, iz konteksta se može zaključiti da su dotični Židovi ozbiljno razmatrali mogućnost napuštanja svojih kršćanskih uvjerenja. Ipak, on im misli vraća upravo tim teškim vremenima.

Zašto?

Ne znam sasvim točno. Naravno, teška vremena dvojako utječu na ljude. Ili čovjeka slome, ili ga očeliče. Ako vas nisu baš sasvim satrla (jer, u tom ćete slučaju učiniti sve da zatrete svako sjećanje na njih), ona će vam proširiti vidike. Bol koju su vam nanijela produbit će vaše životno iskustvo i proširiti vam vidike uspješnije nego što bi to ikada mogao LSD. Očito je da su Židovi, kojima se pisac obraćao, to iskusili u svojim patnjama. Bog se u njima očitovao kao još veći. Doživljavanje Isusa Krista postalo im je još uzbudljivije. Sjećanja su im zato bila obavijena bolom, ali dragocjena. A kada su skinuti ti bolni ovoji i kad su sjećanja oslobođena tog pritiska, njihova su srca bila potaknuta na novu

privrženost. To je iskustvo oživjelo njihovu vjeru.

Ako ste nedavno došli Kristu, možda još niste proživjeli teške trenutke. Ali ako tim putem putujete već dulje vremena – prisjetite se. Sjećate li se što se zbilo? Kako ste pali? Ne počinje li vas to pokretati? I niste li bolja osoba zbog tih poticaja? Zar čvršća vjera ne počinje puštati korijenje?

Dobro razmislite o teškim trenucima iz svoje kršćanske prošlosti.

Pamtite obećanja

Tko se pouzdaje u Boga, bit će nagrađen, kaže pisac *Poslanice Hebrejima* (10:35).

Što bolje poznajemo Sveto pismo, naša je vjera jača. “Vjera [dolazi] ... riječju Kristovom” (*Rimljanima* 10:17). Isti tajnoviti pisac *Poslanice Hebrejima* ističe ovu misao u redku 12:1, iako većina prevodilaca i tumača najčešće previdi pravo značenje tog teksta. “Zato i mi, okruženi tolikim oblakom svjedoka, (...) postojano trčimo (...)!”

Što pisac zapravo kaže? Tko su svjedoci? I oni koji svjedoče, i oni koji promatraju “trku”, tj. što se s nama zbiva. A tko nas to promatra? Žalosne li pomisli! Kako da se suprotstavim Abrahamu? Dobri stari Mojsije, znam da me želiš ohrabriti, ali zar si morao doći i promatrati moju otužnu predstavu? Zamislite kako bi se osjećao mladi pijanist kad bi trebao nastupiti pred slušateljstvom u kojem bi se nalazili Pederewski, Chopin, Rubinštejn, Van Cliburn i slični.

Srećom, tumačenje ovog redka u smislu gledatelja na tribinama, potkrijepljeno djelomice predodžbom o atletskom događaju (trci), ne može se održati u svjetlu konteksta kao cjeline. Ne; pišćeva je namjera da pred nas dovede svjedoke koji će po-

svjedočiti da je vjera vrijedna truda. U cijelom jedanaestom poglavlju pisac nam govori o muškarcima i ženama koji su i u najnevjerojatnijim prilikama us trajali u vjeri. A u tim nam redcima poruku upućuje osobno, govoreći da su svi ti ljudi postavljeni zato da svjedoče nama. Oni nas ne promatraju s tribina, već ohrabruju sa startne crte.

Ovdje nalazimo vrlo važnu istinu o Svetome pismu. Ono je Božja riječ. Ali ta je riječ sročena u svjedočanstva muškaraca i žena o Bogu, o njegovoj vjernosti i o tome kako on uzdržava one koji se u njega pouzdaju. (U tom je smislu *Hebrejima* 11 mikrokozmos cijelog *Svetog pisma*.) Ti nam ljudi u *Svetome pismu* svjedoče o Bogu koji je stvorio svemir. A svrha je njihova svjedočanstva da nam ono bude izvor vjere.

Bog je mogao izbjeći da govori po svjedocima. Mogao je nekome diktirati, da zapisuje u transu. (To je, doduše, i činio u malobrojnim prilikama.) Ipak, on je u većini slučajeva odlučio svoju nepogrešivu Riječ objaviti u iskustvima i riječima grješnih muškaraca i žena.

Tako gledajući, Biblija je dvostruko osobna. Ona je Božja osobna poruka svakome od nas. Želimo li imati više vjere, moramo proučavati Bibliju. A osobna je i u tom smislu što je to poruka koju nam stoljećima upućuju ljudi od krvi i mesa. Po Duhu se ti ljudi u oblaku okupljaju oko nas dok se spremamo za trku vjere.

Stoga proučavajte Sveto pismo da biste sazrijevali u vjeri. Proučavajte živote davnih "junaka vjere". Otkrijte koliko su ljudskih slabosti imali i kako su sporo učili. Možda vas suvremeni životopisi istaknutih kršćana tjeraju u očaj, ali biblijska će vam povijest o Abrahamovu i Davidovu životu pomoći da uočite kako Bog strpljivo odgaja slabašne vjernike

da bi ih učinio divovima vjere.

Dok budete proučavali Sveto pismo, u vama će se zbivati razne promjene. Katkad ćete postati svjesni Božjih obećanja na iznimno silovit i ugodan način. Ona će vam biti od goleme pomoći kad u teškim trenucima budete pokušavali biti poslušni. Nadalje, spoznaja do koje ćete doći proučavanjem rasvijetlit će probleme koji su slabili vašu vjeru. Kad se bolje upoznate s Božjom riječi, Sveti će vam Duh objasniti barem neka pitanja koja su vas mučila.

Krist iz Svetoga pisma bit će također hrana s pomoću koje će vaša vjera rasti. Spoznaja njegove snage i moći podizat će vas jer ćete početi otkrivati da vam na raspolaganju stoji ista ta snaga i moć. Njegova vas postojanost unatoč protivljenju neće samo nadahnjivati. Shvatit ćete ju kao postojanost koju on želi podijeliti s vama, tako da postane i vaša.

Već sam spomenuo nelagodu pijanista koji svira pred slušateljstvom u kojemu sjede sami majstori instrumenta. Ali, slika može biti i drukčija. Kako bi se mladi pijanist osjećao kad bi ga, neposredno pred izlazak na pozornicu, Rubinštejn uhvatio za nadlakticu i rekao: "Znam kako se osjećaš. I meni je nekoliko puta bilo prilično teško pred slušateljstvom sklonom kritiziranju. Ne daj se. To vrijedi truda. Ja navijam za tebe." Taj mladi pijanist ne bi sjeo na klavirski stolac, nego na zračni jastučić, i odsvirao svjetlosni vatromet i anđeoska milovanja.

A upravo to čeka i vas. Mojsije vas drži za ruku dok se približavate startnoj crti. Tu su i Jošua, i bludnica Rahaba. I još tisuće nepoznatih koji su prošli kroz zemaljski pakao i dokazali da je Bog istinit. Oni se trse da razgovaraju s vama, da vam ispričaju o nečemu i o nekome...

Odbacite suvišnu prtljagu

Bilo kako bilo, riječ je o trci – o dugoj i iscrpljujućoj trci vjere u kojoj ne smijete dopustiti da vas obore na zemlju. Nepriznati grijesi i pogrešni prioriteti oslabit će vam vjeru.

Sasvim je lako shvatiti zašto će nepriznati grijeh zakrčiti put vjeri. Neću to detaljnije objašnjavati. Ali što je s nekorisnim prioritetima?

Kršćanin je osoba s jednim prioritetom. Isus je jasno dao na znanje kakvi trebaju biti njegovi sljedbenici. “Ne možete služiti Bogu i bogatstvu”, rekao je odlučno (*Matej 6:24*). Kršćanin ne može imati živu vjeru, ako ga dvije stvari istodobno vuku u dva smjera.

Mnogi kršćani čine propuste upravo u tome. Privučeni novcem ili zadovoljstvom, karijerom, položajem ili utjecajem, pokušavaju previdjeti činjenicu da nam ljudska narav ne dopušta da u životu imamo više od jednog najvišeg cilja. Upitajte ih što im je krajnji cilj, i reći će: “Proslaviti Boga... služiti Kristu”, itd. No promatrajte njihov život, pa ćete se naći u nedoumici.

Razgovarajte s njima i iznenadit će vas činjenica da se ne oduševljavaju Božjom slavom. A naći ćete i malo dokaza o njihovoj vjeri.

Većina mojih kolega liječnika, koji su kršćani, najprije su liječnici, a tek onda kršćani. Oni to ne bi priznali; možda bi me optužili zbog preostre prosudbe. Unatoč tome, to je činjenica – koja nije svojstvena samo liječnicima nego i istinskim kršćanima odvjetnicima, kršćanima učiteljima i drugima. To vrijedi i za kršćane smetlare – iako nešto manje. Smetlari obično skupljanje smeća ne smatraju najvažnijim životnim ciljem. Oni o sebi razmišljaju kao o kršćanima koji, eto, skupljaju smeće da bi zaradili za život. Naobraženi se ljudi oko toga pita-

nja suočavaju s većim kušnjama.

Takvu kušnju, međutim, valja svladati. Nitko ne može služiti dvama gospodarima. "Ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će uz jednoga prijanjati, a drugoga prezirati" (*Matej 6:24*).

Ako o sebi razmišljam o psihijatru koji je ujedno i kršćanin, onda sam u nevolji. Kad o sebi razmišljam kao o kršćaninu koji radi u psihijatrijskoj struci, time ne samo da imam više slobode za služenje Kristu nego sam uspješniji i kao psihijatar. Razlika nije sitna, nego vrlo važna. Povezana je s ciljevima i privrženosti, najvažnijim ciljevima i najvažnijom privrženosti, kao i s prirodom slobode i ropstva. Neka čovjek bude iskren prema sebi i tako neka trči tu trku; onaj koji trči podvojenih osjećaja, prekomjerno opterećuje motor vjere koji ga tjera.

Ipak, težnja za karijerom ne mora biti samo nepotreban teret. To može biti gotovo sve – nešto bezvrijedno ili, pak, značajno. Majko kršćanko, što si? Kristova sljedbenica koja je također pozvana izvršavati majčinske dužnosti, ili majka koja je i kršćanka?" Kad ti se Sotona približi i kaže: "Natrag na kršćansku tribinu ili ću ti povrijediti dijete", što ćeš učiniti?

Krist nas poziva na nepopustljivu i beskompromisnu privrženost jednoj strani. Ako ne možete uočiti i izlučiti oprečne ciljeve i objekte privrženosti, nikad nećete postati muškarac ili žena od vjere.

Vatrene kušnje

Dosad smo govorili o tome što vi možete učiniti za jačanje svoje vjere. Donekle smo zanemarili Božje djelovanje te pitanje kako možete surađivati s Bogom.

Bogu je čak i više nego vama stalo da vaša vjera

jača. On aktivno radi na tome još od vremena kad niste bili kršćaninom, i to služeći se načinima koje teško da biste vi sâmi odabrali, da ste mogli birati.

Kao što vatra pročišćuje zlato, tako će, “kad se peć užari”, vaša troska isplivati na površinu, a ispod nje će se postupno oblikovati 24-karatna vjera (*1 Petrova* 1:7). Kao što suša tjera drveće da korijenje pušta dublje u tlo, tako će i vaša vjera pustiti dublje korijenje u tlo vašeg bića kad nastupi duhovna suša – pa će se vaša krošnja zelenjeti i u sušnom razdoblju.

I vatra i suša dio su Božjeg disciplinskog postupka. On vas uvježbava, odgaja i dovodi u kondiciju kao trkača u trci vjere, kao borca u areni vjere. Obuka obuhvaća ispravljanje, pa i bol. Vaša će vjera jačati i slabiti, ovisno o tome koliko i kako reagirate na njegove upute.

Pišući ovo poglavlje cijelo sam vrijeme razmišljao o odjeljku iz *Poslanice Hebrejima* (10:32-12:13). Opirao sam se kušnji da upozorim na svaki pojedinačni blistavi dragulj tog pronađenog blaga, kako vam sjaj pojedinačnog bisera ne bi odvratio pozornost od cjelokupnog blaga. Odjeljak završava razmišljanjem o vjeri kao o osobnom odnosu unutar obitelji (*Hebrejima* 12:5-11).

Vjera raste bolnom stegom koju provodi otac obitelji.

U gotovo svim knjigama (i svjetovnim i kršćanskim) o odgoju djece često nailazimo na temeljnu pogrešku. Koliko znam, na nju još nitko nije upozorio. Ona se javlja i kod pisaca koji polaze sa stanovišta teoretičara učenja (model, uvjetovanje itd.), gestalt-teorije, i kod biblijskih analitičara, teologa. Čini se da svi upadaju u istu zamku kad je riječ o odgoju djece. Pretpostavljaju da to u kakvu će se osobu dijete razviti izravno ovisi o tome što

roditelj čini (moli se, postavlja ograničenja, shvaća).

Neobično je kako se ova apsudno besmislena ideja uspijeva održati unatoč svim dokazima protiv nje. Jer, mi smo deterministi. Nametnuto nam je shvaćanje da uzroci, neki uzroci, negdje, nekako moraju uzrokovati sve posljedice. Aristotelovi smo štovatelji. Um nam je zakočen općinjenošću i veličanstvenom hotimičnom jednostavnošću uzročno-posljedičnog razmišljanja. Ono svemir svodi na nešto što naš slabašni mozak može pojmiti, pa se nadimamo od ponosa. Sve možemo objasniti – čak i zašto je neko dijete krenulo po zlu putu.

Uzroci doista postoje. I posljedice doista postoje. No, u stroju se nalazi duh (ali ne baš onaj što ga je opisao Koestler). Dijete nije računalo koje se može programirati. ("Naravno da nije", spremno će se složiti svi moji protivnici, iako B.F. Skinner šuti. "Nikad nismo ni rekli da jest! Ta je pomisao strašna!" A ipak postupaju kao da je istinita!)

U različite će djece isti disciplinski uzroci izazvati različite posljedice. Trka nije za stručnjake u roditeljskim dužnostima, nije borba za jake na području odgoja djece. Dijete odabire. Ono sudjeluje u postupku ili ometa njegov tijek! Najbolji roditelji na svijetu katkad stvore čudovišta, dok oni koji krše sva odgojna pravila mogu stvoriti obitelj odgovornih, prilagođenih anđelaka. To se neprestano zbiva.

Pisac *Poslanice Hebrejima* to zna. On na to upućuje Židove koji se kolebaju između vjere i nevjere. Kršćani židovskog podrijetla mogu birati hoće li se strogo držati disciplinskih pravila. Bog nije svemirski programer.

Ali pri tom izboru moraju imati na umu više toga. Najprije, disciplina je dokaz o roditeljskoj ljubavi. Ako niste podvrgnuti disciplinskim postupcima, to znači da ste "dijete ljubavi", a ne ljubljeno

dijete. “Jer koga Gospodin ljubi, onoga i stegom odgaja, šiba sina koga voli” (*Hebrejima* 12:6).

A opet, moraju shvatiti da je disciplina bolna. To nije kažnjavanje. (Nisam baš najzadovoljniji onim biblijskim prijevodima koji ovdje rabe izraz kažnjavanje. Jer, kažnjavanje je reakcija na nešto. Disciplina je, međutim, svrhovito vježbanje, a kontekst se jasno odnosi na ovo potonje.) “Odgajanje nije radost, nego žalost” (*Hebrejima* 12:11). Trenerova kritika, naporni sati dodatnih vježbi, znoj, umor i bol (tjelesni i duševni) dio su sportaševa treninga. Bi li kršćanski trening, trening uvježbavanja u vjeri, trebao biti išta manje nesmiljen?

Presudno je, međutim, pitanje kako se kršćanin postavlja prema disciplini. O tome ovisi hoće li njegova vjera cvasti ili uvenuti.

Prije mnogo godina, kada je plastična kirurgija bila mnogo slabije razvijena nego danas, pacijenti su se često podvrgavali bolnim operacijama da bi postali ljepši. Neki su kirurzi smatrali da bi anestezija – bilo lokalna, bilo opća – naškodila konačnom ishodu. Priča se da se glumica Carol Lombard, nakon prometne nesreće u kojoj je zadobila teške ozljede lica, suočila s izborom: ili strahovita bol na stolu za operacije, ili gubitak ljepote. Izabrala je bol.

Ali, nije bol bila ta koja joj je vratila dražest. U ostvarivanju tog cilja dopunjavala su se dva elementa: kirurgova umješnost i mirnoća gospođice Lombard. Da nije bila voljna podnositi bol pri operaciji, da se trzala ili okretala glavu dok joj je lice rezao skalpelom ili šivao iglom, operacija koja joj je vratila ljepotu mogla je uzrokovati ozljede pogubne za njezin izgled.

Ni ukori ne moraju trenutačno donositi radost, nego žalost. Ali onima koji su njima odgajani, poslije

donose plod pun mira – pravednost (*Hebrejima* 12: 11).

Onima koji su njima odgajani... U tome je ključ problema. Korektivnim kirurškim zahvatom na duši u vama može se obnoviti krasota Božjega lika. Na raspolaganju vam stoje Božja obzirnost i umješnost. Nož već lebdi u zraku, kirurški je konac spreman. Kako ćete se postaviti? Hoćete li se ko-prcati i previjati? Ili ćete mu se tiho zahvaliti – ne za bol, nego za korekcijski postupak koji će je uzrokovati?

Bog vas neće promijeniti čarolijom. Nitko vam neće čarobnim štapićem mahnuti nad glavom te vam tako preko noći ukloniti najdublje dvojbe. Možda ćete napraviti iznenadne korake, doživjeti iznenadna prosvjetljenja i veličanstvena iskustva. Ali najveći dio postupka preobličavanja odvijat će se polako, a često i vrlo bolno. Unatoč tome, bol se uvelike umanjuje pouzdavanjem u Boga i razumijevanjem.

Moj se najstariji sin Scott rodio kao težak invalid, u Boliviji. Prvu je godinu života morao nositi nekakav korzet sa šipkama, što se doimalo vrlo okrutnim. (Unatoč tome, nije mu nanosio bol; katkad samo vrlo malu neugodu.) Kad je navršio godinu dana, skinuli su mu korzet pa je ubrzo počeo hodati i trčati. I neizbježno je došlo do prvog težeg pada, pri kojemu je široko rasjekao obraz. Posjekotina je sezala sve do donje usnice.

Bili smo daleko od civilizacije. Nisam imao kirurških instrumenta – samo pincetu za obrve i kućni pribor za šivanje. Nisam imao ništa čime bih mu ublažio bol. Snažne ruke čvrsto su držale sićušno tijelo mojeg užasnutog sina dok sam mu nanosio bol, koja je sigurno bila strašna. Ako kažem da mi se srce slamalo to će zvučati sentimentalno, a ipak – njegova je bol bila i moja bol. Zašto nije bilo

načina da ga utješim tako da mu objasnim kako će sve biti dobro? Zašto sam ga, uz to što sam mu nanosio bol, morao još i strašiti? Očajavao sam nad njegovom mukom i boli dok sam pincetom za obrve stiskao njegovu nježnu kožu i okrutno mu zabadao šivaću iglu u lice.

Ipak, naučio sam ponešto. Najprije, Bog nije sadist. On ne uživa u našoj boli. Ako sam ja, kao običan otac i čovjek, tako silno očajavao zbog boli koju sam nanosio svojem djetetu, koliko li više moj nebeski otac žali nad našim bolima? Izaija je o tome pisao prije mnogo stotina godina. U jednom je slobodnom prijevodu redak iz *Izaije* 63:8 preveden ovako: "U svim njihovim žalostima i on [Bog] se žalostio."

Naučio sam i to da razumijevanje i povjerenje znatno umanjuju bol, a da je strah višestruko pojačava. Ja Scottu nisam mogao objasniti što radim, ali Bog to katkad može, i čini. Koji put sam, izložen duševnim naporima i pritiscima, otkrio da se bol pretvorila u radost kad bih samo shvatio, ili se čak, unatoč prilikama, pouzdao u Boga. Pouzdavajući se, postao sam Božji surdanik u obnavljanju njegova lika u meni i produblivanju moje vjere.

U mladenačkim sam godinama imao sjajna učitelja glasovira. Katkad bi mi rekao: "Danas sviraj što god hoćeš", a zatim bi pomno slušao moju nedorađenu izvedbu. Kad bih završio, on bi ostao bez riječi sjediti; bilo je očito da je zadubljen u misli. Nakon nekoliko bi minuta dohvatio kajdanku i u nju naškrabao nekoliko nota. "Evo, pokušaj odsvirati ovo", rekao bi i istavio preda me novu vježbu.

To me je uvijek dovodilo u nepriliku; teško mi je bilo tako svirati. "U redu je. Kreni polako. Ubrzaj na mjestima gdje to dođe prirodno. Pokušaj ovaj tjedan poraditi na tome."

Malo-pomalo moj su prsti svladavali tehniku i postajali zapanjujuće vješti. Mрске su vježbe postale stubama prema glazbenoj slobodi. Počeo sam strasno uživati u rvanju sa svakojakim zbunjujućim vježbama koje je moj učitelj stavljao preda me.

“Pravom radošću smatrajte”, piše Jakov, “kad upadnete u razne kušnje, znajući da prokušanstvo vaše vjere rađa postojanošću” (*Jakov* 1:2-3).

Upravo u tom smislu radujemo se patnjama. Ne činimo to zato što su patnje dobre, nego zato što se Bog koristi patnjom, čak i onda kad je ona posljedica grijeha, kao oruđe usavršavanja naše vjere, da bi je učinio otpornom i izdržljivom. Moguće je, prema tome, ne samo neizmjerno povećati vjeru u skladu s načinom kako se postavljamo prema nevoljama, nego i ustanoviti da se bol, uzrokovana nevoljom, može pretvoriti u radost. Zato se morate zahvaljivati Bogu i usred boli. Recite mu da se pozdajete u njega. Slavite ga zbog onoga što on može učiniti, zbog onoga što doista i čini. Dok to budete radili, napetost će proći. Bit ćete obavijeni plaštom slavljenja, koje će zamijeniti osjećaj potištenosti.

Spoznaju o ovim i drugim istinama o tome kako se moja vjera može usavršiti, stekao sam iznenada jednog dana u Boliviji. Potišten zbog svojih nedaća, koje su mi se činile mnogo većima od onih što su sudbinom određene svakom čovjeku, i osjećajući da mi nedostaje ljudska utjeha i razumijevanje, jednog sam subotnjeg poslijepodneva zavapio Bogu da mi uputi “samo jednu utješnu riječ”. Tražio sam mrvicu, a on mi je priredio gozbu.

Zbog tih pritisaka odlučio sam uzeti slobodan dan (bila je nedjelja). Lorrie i ja čak nismo htjeli otići na jutarnje bogoslužje, nego smo kanili prijeći rijeku iza malenog bolivijskog naselja Tambo pa se kroz polupustinju popeti na vrh strmog brežuljka, s

kojeg je pucao vidik na riječnu dolinu.

Neke od briga koje su me mučile počeo sam na mahove zaboravljati gotovo odmah, čim smo pregačili rijeku. Bog i s pomoću prirode udjeljuje mir. Dok nam je sunce grijalo tijela, uspinjali smo se između bodljikavih grmova, divovskih kaktusa i stabala kapoka, pomažući jedno drugom pri prelaženju strmih dijelova i odlučno se verući. Naselje ispod nas počelo je nalikovati na krasnu dječju maketu grada. Jarko plavetnilo neba obojilo je pjenom išaranu rijeku.

Na pola puta prema vrhu zaustavili smo se da se odmorimo i da održimo sâmi sebi bogoslužje. Imali smo Gideonovo izdanje Novoga zavjeta. Sjeli smo i otvorili ga na kraju, gdje su otisnute jedna ili dvije pjesme. Možda će mi Bog sada šapnuti tu svoju posebnu riječ, razmišljao sam. Nemajući ništa posebno na umu, odabrali smo pjesmu i zapjevali.

“Kakav je čvrst temelj, o sveci Gospodnji,
položen za vas u njegovoj divnoj Riječi?
Što više može reći nego što je već rekao,
tebi koji si dotrčao Isusu radi zaštite?”

Što više može reći nego što ti je već rekao? Kao da mi se bomba rasprsnula u glavi. Tražio sam riječ, a Bog mi je poručio da je već rekao sve što je valjalo reći. Počeo sam plakati – od radosti i olakšanja. Vjera dolazi Božjom riječju.

Lorrie je i dalje pjevala.

“Kad te put bude vodio kroz teške nevolje,
savršenu će ti pomoć pružiti moja milost;
oganj ti neće nauditi; stvorio sam ga samo zato
da proždere tvoju trosku i pročisti ti zlato.”

Tako je patnja imala smisla. Bog je nešto činio kroz nevolje koje sam trpio.

“Kad ti korak provedem kroz duboku bujicu,

rijeka žalosti neće te preplaviti.

Jer ja ću biti s tobom da blagoslovim te nevolje,
i da okončam, radi tebe, najteže tvoje muke”.

Bit ću s tobom i blagoslivljati tvoje nevolje. Nije
to bila hladna ljudska gesta.

“Dušu koja se radi počinka osloni na Isusa
neću prepustiti njezinim neprijateljima;

Tu dušu, makar se cijeli pakao upre da je strese,
nikada, nikada, nikada neću napustiti!”⁵

Nije mi sasvim jasno što se zatim dogodilo.
Znam da mi je procurilo iz nosa i da je Lorrie pos-
tupila vrlo majčinski. Ali ništa nije bilo vrijedno
spomena. Zahvatio me sjaj mnogo veći od ljepote
planinskog zraka. Osjetio sam snagu deseterice
ljudi. Ubrzo smo se ponovno penjali, radosno se
suprotstavljajući sili teži koja nas je vukla nadolje,
kao i okrutnim ubodima kaktusa i bodljikava
grmlja.

I u stanovitom smislu, otada se neprestano pe-
njemo, bez obzira na silu težu i na bodlje.

Odjeljak za proučavanje

Pročitajte redke 10:32-12:13 iz *Poslanice Hebrejima*.

Hebrejima 10:32-39. Podsjećanje na nevolje iz
prošlosti može pridonijeti postojanoj vjeri (32-34. redak).
Međutim, koje dokazi ovi redci pružaju o tome da je
posjedovanje ili neposjedovanje vjere ne-što čime možemo
upravljati?

Hebrejima 11. Izaberite iz ovoga poglavlja pri-
mjere koji se tiču onog što “ne vidimo” i onoga “če-mu se
nadamo”; pokušajte ustanoviti kako pisac primjerima
ilustrira tezu iz 1. redka.

Hebrejima 12:1-13. Kako “gledanje na Isusa” pomaže
našoj vjeri? Kako bismo se trebali postaviti kad nas
obuzme bol zbog disciplinskog postupka? Postavljate li se
i vi tako?

7.

PROMIJENJENI ODNOSI

Kao kršćanin, osoba ste s dvjema obiteljima – nebeskom i zemaljskom. Time što ste postali kršćaninom stupili ste u odnos s prvom, a promijenili odnose prema drugoj obitelji. Razvoj odnosa i s jednom i s drugom obitelji malokad se nesmetano odvija. Nema bitaka tako nesmiljenih kao što su bitke koje vode kršćani, i nema svađa tako ogorčenih kao što su obiteljske svađe. A opet, nijedno zajedništvo ne može biti toplo kao kršćansko, ni jedno sklonište tako udobno kao što je dom u kojem vladaju odnosi onakvi kakvi bi trebali biti. Zato je važno da pomno promotrimo obje te obitelji.

Biološka obitelj

Nedavno sam primio poziv da održim seminar na temu “Cjelovita obitelj u razlomljenom svijetu”. Seminar je bio namijenjen kršćanima, od kojih su mnogi zacijelo pretpostavljali da će kršćanstvo povezati razorene obitelji. Ono to i može. Međutim, ono isto tako može stvoriti nove zategnute odnose i svrstavanja na suprotne strane. “Ne mislite da sam došao mir donijeti na zemlju. Ne, nisam došao donijeti mir, nego mač”, izjavio je Isus. “(...) i neprijatelji će čovjeku biti ukućani njegovi” (*Matej 10: 34-36*).

Te riječi uznemiruju. Knez mira lupa na vrata vašeg doma drškom mača. To nas navodi na pita-

nje: kako Biblija vidi obitelj? Cijeli Stari zavjet svjedoči o njezinoj važnosti. Postaje li ona manje važna u Novom zavjetu? Mijenja li štogod Kristov dolazak?

Socijalni radnici, bračni savjetnici, psihoanalitičari, obiteljski terapeuti i psiholozi – svi svjedoče o važnosti obitelji kao stupa društva. Istina je da se čuju glasovi koji predviđaju propast obitelji. To su, ipak, osamljeni glasovi, koji se teško mogu čuti u općem žagoru. Dok ovo pišem, obiteljska terapija prijete da u medicini na području psihologije postane važnija od bilo kojeg drugog oblika liječenja. Možda postoje različite teorije o tome kako obitelji funkcioniraju; međutim, gotovo je jednoglasno prihvaćeno mišljenje da one moraju funkcionirati, bez obzira na to kakvim ih sredstvima možemo pokrenuti.

Zar kršćani onda ne bi morali prednjačiti u liječenju razorenih obitelji?

Naravno da moraju. Međutim, bez obzira na to koliko je obitelj važna, nešto je još važnije. Ako se jedinstvo obitelji može održati nauštrb vjernosti njezinih pripadnika Isusu Kristu, tada je dobro postalo neprijatelj najboljemu. Morate biti vjerni Kristu bez obzira na to koliko to stoji vas ili bilo koga vama bliskog, bez obzira na posljedice prema vašoj obitelji, zajednici, zemlji.

Nema mjesta ustupcima. Druge ideologije (komunizam, fašizam i tako dalje) zahtijevaju od članova partije da ispred vjernosti obitelji i svemu drugom stave vjernost samoj ideologiji. Postoji samo jedna osoba koja može zahtijevati nešto tako veliko – a to je Vladar svemira, Gospodar gospodara i Kralj kraljeva.

Ne bih imao pravo kad bih dao naslutiti kako je Kristov cilj da u vašem domu dirne u stršljenovo gnijezdo. Bog stvara ustanove da funkcioniraju, a

ne da se raspadnu. I obitelj je ustanova koju je on stvorio. Ali zgrada je katkad tako ruševna da je treba cijelu srušiti i nanovo izgraditi kako bi opet mogla stajati. Stoga vas eksplozija u obitelji – ma koliko bolna – ne mora užasavati. Možda je uzrokovana bolešću koja je već godinama prisutna. Ili je ona možda samo čišćenje ruševina, nakon kojega će niknuti nova građevina.

Bog koji je stvorio obitelj zamislio je da ona najbolje djeluje kad su svi njezini članovi u ispravnom odnosu s njim. Ona, međutim, može funkcionirati i bez toga: nikada tako dobro kao kada je njemu dano odgovarajuće mjesto, ali iznenađujuće dobro, čak tako dobro kao što automobil može savršeno funkcionirati i kad je ukraden pravom vlasniku, pa čak i kad se zanemare neke upute proizvođača. (Automobil može funkcionirati zahvaljujući proizvođačkoj umješnosti i vrsnoći izradbe, ali to nipošto ne opravdava ni krađu automobila, ni nesmotreno rukovanje njime). Tako i nekršćanske obitelji mogu dobro funkcionirati.

Kad svojim ukućanima priopćite o svojem novom odnosu s Kristom, to može uzrokovati neprilike. Napetost se može pojačati ako budete vjerni svojem novom gospodaru. Ali budite sigurni u jedno: napetost se može pojačati, ali tome nikad ne smijete sami pridonijeti. Neki se član obitelji može na vas razgnjeviti, ali vi to nikada ne smijete hotimice izazvati. Za stvaranje i razbijanje obitelji zadužen je Bog, a ne vi. Osim toga, razbijanje obitelji uvijek je tragedija – čak i onda kad ga Bog mora dopustiti zbog milosti.

Nema mjesta gdje morate više paziti na svoje ponašanje, nego u vlastitoj obitelji. Kršćani su skloni kod kuće biti pomalo samopravedni, a tome su osobito skloni mladi kršćani. Čuvajte se svojega “pravednog gnjeva” prema grijesima ostalih članova

obitelji. Iskazujte drugima istu milost i strpljenje koje je Krist iskazao vama. Smatrate li da je vaša obitelj primila punu mjeru milosti koju zaslužuje? Pa isto ste primili i vi, mnogo prije nego što je Bog uspio doprijeti do vas.

Ovo poglavlje, dakle, započinjem riječima upozorenja i ohrabrenja: ohrabrenja zato što je oklijevanje i skanjivanje koje osjećate u vezi s izvještavanjem svoje obitelji o Kristu sasvim razumljivo; upozorenja najprije zato što, bez obzira na to koliko blago i obzirno priznate svoju pripadnost Kristu, ta novost može biti dočekana hladno, ili čak dovesti do otuđenja; i drugo, zato što morate paziti da ne postanete obiteljski uobraženko.

Sve može ispasti dobro. Možda ćete ustanoviti da je Sveti Duh pripremio cijelu obitelj koja je sad gladna istine. To se događa. Cijela se obitelj može obratiti Kristu i uzvjerovati.

Ipak, češće se dogodi da su neposredne posljedice manje ugodne. Najvjerojatnije će različiti članovi obitelji različito prihvatiti vaše priznanje. Vašeg supružnika ono može duboko dirnuti, a roditelj ili dijete mogu reagirati odbojno. Ili će se supružnik otuđiti od vas, a djeca ili roditelji spremno i prijemljivo slušati.

Može doći do sklapanja novih međusobnih sa-veza unutar obiteljskog kruga. Toga se morate čuvati.

Vaša zadaća nije vrbovanje pristaša kršćanstva kao da vodite političku kampanju za Krista u svojoj obitelji. Svaka potpora koju vam pruži jedan član obitelji može ugroziti i povrijediti drugoga. Ako Krist između mene i moje sestre stvara nov, topao odnos uzajamnog prihvaćanja, moram biti obazriv prema bolu i otuđenosti svojeg mlađeg brata, koji je nekoć bio sestrin miljenik. Krist ne želi da zlorado uživam

u pobjedi, nego želi da natuknem sestri neka ne zaboravi potrebe brata s kojim je nekoć bila tako bliska.

Vaš se posao, prema tome, sastoji u tome da u svojem domu budete izvorište istine, ljubavi i svjetla. To ne znači da se od vas traži da se neprirodno ponašate. Krist je zapalio svjetlost u vašem srcu. U svojoj obitelji budite takvi kakvi jeste, ali predajte sve to Bogu.

Obitelj: partitura za sviranje i koreografija za plesanje

Bez obzira na to koliko nam je stalo da promijenimo svoju obitelj, ona će biti najzdravija samo onda kad su međusobni odnosi njezinih članovi onakvi kakvima ih je stvorio Bog. Bog nije odnose zamislio kao demokraciju ni kao diktaturu, a kamoli da obitelj bude ekonomska jedinica poljoprivrednog društva. Zbog društvenih promjena mogu se promijeniti veličina obitelji ili njezina povezanost s ostatkom svijeta, ali ništa nije promijenilo, niti će promijeniti, njezine važne odlike.

Obitelji postoje zato što je Bog odredio ljudima da žive u obiteljima. I bez obzira na sve što futurolozi mogu pričati suprotno tome, u trenutku kad čovjek prestane živjeti en famille, izgubit će ono što ga određuje kao čovjeka i postati manje sličan čovjeku, a sličniji mravu. Ova se tvrdnja temelji više na biblijskim nego na znanstvenim spoznajama. Cijela znanost (bilo antropologija, sociologija ili psihologija) može reći jedino što se događa s institucijom obitelji i što joj se može dogoditi. Znanost nikada ne može reći što bi se trebalo dogoditi, jer znanost nema načina da dođe do spoznaje što je normalna obitelj. Ona jedino može znati kakva se

čini da je normalna obitelj u određenoj kulturnoj sredini. Normalnost leži izvan dosega znanosti. Ona obuhvaća svrhu i namjenu o kojoj znanost ništa ne zna.

Bog nije neženja, samac; on je Trojstvo.

Bez obzira na to razumijemo li narav Trojstva ili je ne uspijevamo razumjeti, možemo biti sigurni u jedno: ljudska bića nisu ga izmislila zbog svoje neurotske potrebe za sigurnošću. Ljudi koji kažu da je čovjek stvorio Boga kao oca često zaboravljaju na to. Bog kakav nam je objavljen nije samo kao Otac nego i Troje u Jednome, bivstvo koje ne možemo razumjeti, a kamoli izmisliti.

Ipak, on nam jest objavljen kao Otac; a čovjek, stvoren na njegovu sliku, stvoren je također s urođenom sposobnošću za bliske osobne odnose. Obitelj kao zajednica može vrlo dobro udovoljiti osnovnim biološkim potrebama. Može biti uzajamno povezana s određenim kulturalnim i ekonomskim pretpostavkama, ali te su potrebe i pretpostavke manje važne nego što pretpostavljamo. Obitelj kao jedinica proizlazi iz same biti Božjeg bića.

Bog koji je stvorio čovjeka sasvim je jasno odredio temelje obiteljskih odnosa. Biti Božji sluga u svojoj obitelji znači živjeti s dodijeljenom ulogom u obitelji (djeteta, žene, roditelja ili bilo kojom drugom), u skladu s predodžbom iznesenom u nadahnutim spisima. Ne postoji djelotvorniji način svjedočenja vlastitoj obitelji, ni silniji način da u njoj djelujemo kao Božje oruđe za ostvarenje promjena i ozdravljenja. I zapamtite, vaša uloga, bez obzira na to koja je, ne obuhvaća ulogu sveopćeg suca i kritizera.

Mnogo prije nego što sam i sanjao da ću postati psihijatar, na neki sam način bio uključen u ono što je danas poznato kao obiteljsko savjetovanje.

Budući da sam dobro znao što biblijski tekst govori o zahtjevima upućenim različitim članovima obitelji, često sam oca, muža ili ženu upućivao na što ih Biblija poziva. Vrlo sam se brzo navikao na uobičajenu reakciju, koja je glasila otprilike ovako: "Da, znam kako Biblija kaže da moram ljubiti svoju ženu, ali Biblija također kaže da mi se ona mora pokoravati. A ona to ne čini. Ja ću početi ispunjavati svoju dužnost kad ona počne ispunjavati svoju."

Ja to naziva reakcijom "da, ali...". Ona se, uz neznatne jezične preinake, može lako pripisati svakom članu obitelji. Takva je reakcija zapravo posljedica stajališta kako se ni od koga ne može očekivati da izvršava svoju ulogu u obitelji, ako svi ostali članovi ne izvršavaju svoje.

Ne mogu tek tako, bez okolišanja, odbaciti ovaj prosvjed. Ipak, odmah se može vidjeti da se obiteljski život na njemu ne može temeljiti. Ako se svaki član obitelji najprije mora uvjeriti da svi ostali članovi obitelji valjano obavljaju svoje uloge, ili makar i samo jedan, dom postaje poprište beskonačnog bockanja i prepirki. Privrženost svakog pojedinog člana cjelini postaje krhkija i slabija. Nema mogućnosti za ostvarivanje postojanosti. A bit obiteljskih odnosa jest da budu – kao što je i Božji odnos s nama – utemeljeni na nepokolebljivoj privrženosti. Postojana, bezuvjetna privrženost članova obitelji omogućuje razvijanje bogatih međuljudskih odnosa. (Ali, na žalost, nije i jamstvo za njih.)

Prema tome, ona mora biti kamen temeljac odnosa u vašoj obitelji. Nužno je da se čvrsto i nepokolebljivo držite svojeg obećanja Bogu da ćete raditi za njega i izvršavati svoju zadaću u obitelji, bez obzira na to kakva ona bila, i ne obazirući se ni najmanje na to koliko drugi članovi obitelji izvršavaju svoje obveze. To spada u vaše kršćansko opredjeljenje. Drugi će vas možda odbaciti. Možda će se

cijela obitelj okrenuti protiv vas. Ali dok to ne učini, obvezni ste Bogu izvršavati dužnost oca, sina, žene, majke, muža. Ako vas obitelj i izbaci, trebali biste biti spremni bez oklijevanja ponovno preuzeti svoju ulogu, kad to budete mogli.

Svaka se uloga igra u odnosu prema ostalima. Prijeđimo s usporedbe o predodžbi na usporedbu o baletu: piruete ne izvodite sami. Izvodeći bračni pas de deux – iako se oba plesača moraju podređivati jedno drugome – osnovni su muževi koraci ljubav i požrtvornost, a žene pokoravanja i poštovanja (*Efežanima* 5:21-33). Koraci se moraju neprestano ponavljati i uvježbavati ako se želi postići visoka razina izvedbe. Neomiljenost koreografije u velikoj je mjeri posljedica našeg strogog i jalovog načina razmišljanja, svojstvenog stoljeću u kojemu živimo. Ravnopravnost smo pobrkali s istovjetnošću, i dok naoko težimo za jednim, zapravo težimo za drugim. Rezultat toga nije pas de deux, nego antiples – sumoran, siv, koji nas ne može zadovoljiti.

Isto tako, ples može biti suparništvo u kojem oba supružnika nastoje onome drugom preoteti poželjnije korake. Tako partneri često griješe – sapletu se i nedostojanstveno zacupkaju, ili se zanesu i padnu na pod jer ih onaj drugi nije pridržao.

Bit ću još konkretniji. Bog ne drži muža odgovornim za ženino pokoravanje, ni ženu odgovornom za muževu ljubav. Svatko se od njih mora držati vlastite koreografije. Ako drugi sudionik baletnog dua pogriješi, koreograf i režiser zajednički su odgovorni i dužni razriješiti teškoće.

Zato prihvatite činjenicu da je Bog odgovoran za rješavanje promašaja vašeg partnera. Usredotočite se na vlastite korake. Ako ste muž, ljubite i žrtvujte se. Činite to i unatoč razočarenju. Ako ste žena, ljupko i predano plešite ples pokornog poštovanja

dokle god možete. Ako ste sin ili kći, poštujujte svoje roditelje. I, ako poslušnost roditeljima ne znači neposlušnost Kristu, budite poslušni. Ako kažete: “Kad biste poznavali moje roditelje, ne biste tvrdili da im valja biti poslušan”, zapali ste u igru “da, ali...”. Poštujujte ih, premda možda vrlo loše predstavljaju Boga. Poštujujte ih zato što sada pripadate Kristu, a on od vas zahtijeva da činite upravo to.

Mogao bih, držeći se biblijskih odredbi, razmotriti uloge oca, majke, djeteta. Međutim, mislim da vam je jasno što želim reći. Možda ćete upitati: “Nije li sve to mazohističko uvježbavanje u jalovosti?”

Čak i kad bi to bilo tako, svejedno bismo trebali plesati prema uputama. Ipak, to često ne znači biti mazohist, jer je to često ples radosti, a ne boli. A što se tiče primjedbe o jalovosti, vježbanje može imati silan učinak. Možda i nismo profesionalni plesači, ali se s njima možemo usporediti po tome što u obiteljskim odnosima postoji nešto duboko slično osjećaju plesača koji reagira na svojeg plesnog partnera, savršeno igrajući svoju koreografiju. Neki nas nemir u udovima navodi na to da uzvratimo na savršenstvo i krasotu koju vidimo, uvlači nas u plesanje iz puke zadivljenosti. Ogorčenost i buntovništvo polako se rasplinjuju, i noge nam oživljuju. Stoga, kad plešete vješto i neusiljeno, ja počinjem osjećati unutarnji poriv. Možda će vam trebati vremena da me namamite da počnem poskakivati, ali ne mogu zanijekati poticaj koji osjećam u sebi (*1 Petrova 3:1-2*).

Bilo kako bilo, bez obzira na to jesu li se druge noge pokrenule na ples ili ne, koreograf vam je napisao ulogu. Plešite je. Opasnost koja vas čeka je ta da počnete maštati o tome kakvu biste obitelj željeli imati. Takve se maštarije vrlo lako mogu pretvoriti u molitvu. Moguće je da mnoge teškoće vašeg obiteljskog života proizlaze iz činjenice da se vaš program

razlikuje od Božjega. Bogu nije najviše stalo do toga da vašu obitelj učini tako krasnom da bi vam bilo ugodno živjeti s njom. On će vas možda čak željeti poučiti kako da olakšate položaj drugim članovima obitelji.

Ili će njegovi planovi možda obuhvatiti nešto o čemu nikada niste niti sanjali.

Jakov je bio povrijeđen i ogorčen otac. Je li on pridonio ljubomori koju su njegovi sinovi osjećali prema Josipu? Nije na nama da o tome sudimo. Čini se da svoju pristranost nije baš razborito pokazivao. Kad je sve završilo tragedijom i kad se činilo da će mu zla kob ugrabiti još jednog miljenika, s pravom se moglo reći da je Jakov dobio što je i zaslužio. Ali trpio je. Gdje je bio Bog?

Jakov ni u najsmjelijim snovima nije mogao zamisliti da će Josip spasiti cijele narode da ne izumru od gladi. Od ljubomore, kobne mržnje i lakomosti Bog je satio veličanstven plan za milijune ljudi. I ostvarenjem tog plana na neobjašnjiv je način ponovno vraćen sklad Josipovoj obitelji.

Ne mogu obećati da će tragedije vaše obitelji na kraju uroditi spasenjem zapadne civilizacije, ali sigurno znam da Bog ima planove šire od uskog kruga vaše obitelji. Znam i to da Bog zlo promeće u dobro i da se brine za vaše neuspjehe i boli. Nemojte se stoga pretjerano čvrsto držati svojeg krutog plana o budućnosti svoje obitelji. Prepustite budućnost Bogu i pouzdajte se u njega.

Božja obitelj

Pripadate Božjoj obitelji.

Očišćeni ste od grijeha istom krvlju, obnovljeni ste istim Duhom. Građani ste Božjega grada, robovi istoga gospodara, čitatelji istoga Svetog pisma, što-

vatelji istoga Boga. Ista prisutnost tiho i nečujno boravimo u vama, kao i u njima.

Zato ste im privrženi, i oni su privrženi vama. Oni su vam braća, sestre, očevi, majke i djeca u Bogu. Sviđali vam se oni ili ne, pripadate im. Odgovornosti ste za to da ih volite. Sve dok živite na ovoj zemlji, imate obvezu prema njima, učinili oni za vas mnogo ili malo. Jer Krist je učinio sve. On zahtijeva da se dug koji dugujete njemu prenese na vašu novu obitelj.

Predanje će uroditi postojanošću. Kad moramo donositi previše odluka, to nas brine i uznemiruje. U našem životu ima područja u kojima nam Bog nije dao mogućnost izbora – ne zato da bi nam nešto uskratio, nego da bi nas poštedito od uzrujavanja i omogućio nam donošenje djelotvornih odluka.

Nije nam dopušteno birati braću i sestre, ni to hoćemo li im biti privrženi ili ne. Oni pripadaju nama i mi njima. Ni na koji način ne možemo utjecati na činjenicu da ih moramo ljubiti, brinuti se i biti odgovorni za njih. Možemo ne izvršavati obvezu privrženosti i pobuniti se protiv Krista. Međutim, naša pobuna ne dokida obvezu privrženosti. Imat ćemo je dok smo živi.

Obvezni ste biti privrženi svoj novoj braći i sestrama. Neki će vas privući, drugi će vas odbaciti. S nekima ćete odmah osjetiti uzajamnu privlačnost. U njihovu ćete društvu osjećati toplinu, spontanost i zadovoljstvo. Ali, bit će i onih koji će vam biti odbojni. Ustanovit ćete da ih izbjegavate, da vas nerviraju, ili da prema njima ne osjećate ništa osim potpune nezainteresiranosti.

Ipak, ne smijete se ograničiti na nekolicinu najbližih. Obvezni ste biti privrženi čudacima i fanaticima krajnjih shvaćanja, kao i onim kršćanima prema kojima ste vrlo kritični. Pripadate tim lju-

dima s čijim se shvaćanjima ne slažete.

Tako je i bolje. Ondje gdje se privrženost temelji na privlačnosti, ona je privremena – kao i privlačnost. To zapravo i nije privrženost. Odnos nastao na temelju uzajamne privlačnosti pokazat će se nesigurnim. Konkretnije rečeno, osobe u takvom odnosu – znajući to – moraju nastojati da budu privlačne. U trenutku kad ne uspiju održati svoju privlačnost na potrebnoj razini mogu od sebe odbiti ljude do kojih im je stalo. Tako, daleko od toga da budu mirna luka i sigurno sklonište, odnosi utemeljeni na privlačnosti postaju izvorom tjeskobe i napetosti.

Ženski časopisi šezdesetih godina tumačili su bračne odnose “teorijom privlačnosti”. Ženama se preporučivalo da navečer, nakon što su cijeli dan spremale kuću, igraju ulogu umiljate i privržene si-rene. Svaka je trebala udovoljavati svojem mužu, slušati njegove prigovore skidajući mu cipele i odvezujući kravatu, ugađajući mu svijećama i vinom te pazeći da djeca ne narušavaju ugodnu glazbenu kulisu. Model idealne žene šezdesetih godina bila je japanska gejša. Sasvim je razumljivo što se kao posljedica javio pokret za emancipaciju žena.

Barem se nešto dobro može reći o s odnosima utemeljenim na privlačnosti: bez obzira na sve nedostatke, oni potiču čovjeka da prema drugima bude ljubezan. Iz sličnih razloga ugostiteljske tvrtke uspijevaju zadržati svoju klijentelu, odgajajući namještenike da prema gostima budu uljudni. Prodavači u ekskluzivnim prodavaonicama još se uvijek ponašaju kao da kupac uvijek ima pravo, pa do dana današnjega uspijevaju navesti bogate i nakićene da se s uzdasima zadovoljstva razbacuju novcem.

Ali, očito je kako mora postojati bolji način da se ljudi primoraju stjecati naviku da budu ljubazni. Ako sam ljubazan prema vama samo zato što vam i

dalje želim biti drag, ili zato što želim vaš posao, tada je moja ljubaznost prijetvorna. Iz nas treba zračiti iskrena, a ne trgovačka ili neurotska ljubaznost. Potrebna nam je ljubaznost prožeta ljubavlju, izgrađena na obećanju privrženosti.

Ona je i vama potrebna. Potrebno vam je da negdje na ovome svijetu postoji skupina ljudi koji će vas uvijek prihvaćati, kojima će uvijek biti stalo do vas – bili vi privlačni ili ne. Ako zgriješite, možda će vas prekoriti. Možda će zahtijevati da se pokajete ili da nešto popravite. Ali ti vas se ljudi nikad neće odreći, nikad vas neće napustiti i uvijek će im biti stalo do vas. Njihova se privrženost vama ne temelji na divljenju, nego na nečem mnogo čvršćem – na Kristovoj osobi i djelu.

Zato vam Krist, zahtijevajući od vas da se obvezete na vječnu odgovornost prema ljudima do kojih vam prirodno možda i nije stalo, zapravo čini uslugu. On od vas uporno traži da omogućite ostvarivanje upravo onoga što vam je potrebno – zajednice čiji se članove brinu jedan za drugoga i koji se međusobno neće iznevjeriti.

Ali, upitat ćete, gdje se takva zajednica može naći?

Ona već postoji, i vi joj pripadate. Bog od vas ne očekuje da počnete od nule i da ni od čega sagrađite takvu zajednicu. Već postoji zajednica svetih, međusobno spojenih Kristovom krvlju, vodom, duhovnim životom i Božjom silom. Činjenica da njezini članovi katkad ne uspijevaju ispuniti zavjet svoje privrženosti ne uništava zajednicu. Ona postoji. Nikad neće iščeznuti. I vaš je odnos s njom nešto do čega Bog mnogo drži.

Kako pronaći svoju crkvu

Dosad sam nastojao općenito naznačiti temu, ali sa-

da moramo biti praktični. Kako u praksi možete biti odgovorni prema Božjem narodu svaki dan? Uzmite, primjerice, članstvo u crkvi. Dopustite mi da spomenem neka vrlo obična načela.

Ako još ne pripadate nijednoj crkvi, pokušajte pronaći neku gdje se Božjoj riječi iskazuje poštovanje i gdje se njezina istina poučava razumljivo i primjereno životu. Osobno sam uvjeren da je pitanje denominacije manje važno od stanja u lokalnoj zajednici. Zatražite savjet od prijatelja kršćana u koje imate povjerenja. Molite se za to. Kad odaberete crkvu, posjećujte je nekoliko tjedana i pokušajte s upoznati s ljudima. Svakako se predstavite vodstvu crkve.

Nemojte nagliti s učlanjivanjem sve dok ne budete sigurni da ste donijeli ispravnu odluku. Ali, nemojte očekivati da u crkvi neće biti promašaja i nedosljednosti. Malo je takvih lokalnih zajednica. Tražite li idealnu crkvu, dugo ćete je tražiti.

Zapamtite: ako ljudi koji pohađaju crkvu pripadaju Kristu, onda su vam oni braća i sestre. Među njima je prisutan Bog Sveti Duh. Neki će članovi možda biti takvi da vam idu na živce. Ipak, tko ste vi da se vrijeđate, ako ih je Krist prihvatio? Pristupajući lokalnoj crkvi pridružujete se skupini grešnika kojoj je Bog iskazao milost isto kao i vama. Crkva nije elitni klub.

Ako već jeste član neke crkve, dobro i dugo razmišljajte o svemu prije nego što potražite drugu. Možda ste nedavno postali kršćaninom. Ako je tako, razumljivo je da crkvu gledate drugačijim očima. Ako pripadate crkvi gdje se redovito vode kršćanski razgovori i gdje se brine o pomoći ljudima koji tek otpočinju nov život, onda neće biti teškoća. Ali možda će vam se činiti da ljudi u vašoj crkvi ne razumiju vašu novootkrivenu radost, a možda je

neće ni odobravati.

Čuvajte se naglih poteza. Možda ćete, slušajući izoštrena sluha i gledajući prosvijetljenim očima, ustanoviti da se u vašoj lokalnoj crkvi zbivaju stvari koje nikad prije niste uočili. Možda ćete otkriti druge ljude, čije je iskustvo s Kristom istovjetno s vašim, ili doznati kako je pastor priželjkivao da se pojavi osoba poput vas. Zato se molite da vam Bog pomogne pronaći istinsko kršćansko zajedništvo koje vam crkva može pružiti.

Nemojte se u hipu pretvoriti u farizeja ni zacrtati sebi stazu koja vodi mučeništvu i neshvaćanju. Molite se da vam Bog pruži odgovarajuću prigodu da o svojoj novopronađenoj vjeri razgovarate s nekim iz crkve. Zamolite propovjednika da vam posveti pola sata svojeg slobodnog vremena i objasnite mu što ste doživjeli. Ako ustanovite da se prema vama ponašao obranaški i neozbiljno visoka, nemojte se nakostriješiti i otperjati iz crkve. Bog će vam s vremenom pokazati što se od vas očekuje. Možda ćete morati pronaći crkvu u kojoj ćete naći zajedništvo i pouke za kojima čeznete. Ili će Bog od vas zahtijevati da ostanete u razjedinjenoj crkvi, gdje šaćicu vjernih upotrebljava kako bi proizveo probuđenje i nov život.

U svakom slučaju, potrudite se da u crkvi ili izvan nje pronađete neku skupinu kršćana s kojima se možete moliti i proučavati Bibliju. Redovito se sastajte s njima. Nastojte to tjedno iskustvo ne smatrati aktivnošću kojoj ste se priključili, nego skupinom ljudi kojoj pripadate.

Tragajte za načinima kako možete pomoći ostalim pripadnicima skupine. Treba li nekoga povesti? Je li netko propustio obrok zbog nedostatka novca? Treba li nekome namještenje? Muče li koga osobni problemi i treba li se za njega posebno

moliti? Zapamtite da kršćani moraju biti obitelj koja se brine za svoje članove. Budite spremni prihvatiti tuđe iskaze brige, i još spremniji brinuti se o drugima.

Možda ste prihvatili Krista s pomoću neke interdenominacijske udruge (STEPa, Udruge kršćanskih poslovnih ljudi ili slično.) Ako je tako, ondje ćete imati molitvenu grupu i grupu za proučavanje Biblije čije sastanke možete pohađati. Ne može se dovoljno naglastiti značenje male skupine za zajedništvo, molitvu i proučavanje Biblije. Bilo što drugo morali otpisati, to nemojte. Stvoreni ste da rastete i razvijate se duhovno kao dio tijela i u zajedništvu s drugima.

Ali jednako snažno želim istaknuti i potrebu pripadnosti crkvi. Doći će vrijeme kad ćete morati otići iz kraja u kojemu živite, ili ćete nadrastiti razinu zajedništva koju imate u interdenominacijskoj skupini. Ona nipošto ne može biti zamjena za lokalnu crkvu.

Krist je umro da bi se ljudska bića svake vrste mogla pomiriti s Bogom, i jedno s drugim. Nadnaravna je značajka kršćanstva da ono omogućuje trajno zajedništvo ljudi koji se inače ne bi međusobno mogli podnositi, a kamoli uživati jedan u drugom. Krist čini da se pripadnici otmjenih društvenih krugova druže s putujućim seoskim nadničarima, sredovječni konzervativci s buntovnicima i suvremenim hedonistima, Crnci, Indijanci, Židovi i i bijelci besprijeborna podrijetla usrdno se zajedno mole, a članovi uprave i radnici raspravljaju o zajedničkim problemima. U svijetu razdvojenom klasama, trgovinom, politikom, generacijskim jazom i milijunima oprečnih, suprotstavljenih interesa – samo Krist može ostvariti slogu neuskладivih.

Zato nikad ne smijete dopustiti da vam po-

sebne kršćanske aktivnosti ili interesi postanu zamjena za zajedništvo u crkvi. Naravno da je lakše stvoriti uzak krug ljudi s kojima nam je ugodno, a koji su istih godina i otprilike istih nazora. Ne želim omalovažiti iskustvo zajedništva koje imate. Bog ga je dao. Uživajte u njemu i zahvaljujte se Bogu. Međutim, možda to zajedništvo i nije tako posebno kako mislite. Možda biste gotovo isti stupanj zajedništva s istom skupinom, ali sasvim bez Krista, iskusili da ste, primjerice, nakon oluje svi trebali preživjeti u čamcu za spasavanje. Samo Krist može uskladiti suprotnosti, a lokalna je crkva mjesto gdje se njemu to sviđa činiti. Čega to ima tako posebnog u uživanju u društvu nekoga tko je sličan vama i tko je sličnog podrijetla? I članovi bridž-kluba čine to isto. Ali, o toj ću temi poslije reći nešto više.

Previše sastanaka

Možete pohađati i previše sastanaka. Studenti kršćani često zanemareni studij opravdavaju isprikom da su "radili Gospodnji posao". Muževi zanemaruju žene i djecu zbog istog razloga. Ma koliko sastanci bili važni, možete prema njima zauzeti pogrešan stav. Oni mogu poslužiti kao bijeg od onih dužnosti obavljanje kojih nam teže ide. Tragično je što kršćanska okupljanja gube svoju duhovnu vrijednost ondje gdje služe kao bijeg. Bog želi da se suočimo sa stvarnošću, a ne da od nje bježimo.

Za kršćanina svaka zadaća ima određeno mjesto. Nije ispravno reći da su sastanci važniji od proučavanja Biblije ili od vremena provedenog sa ženom ili s obitelji. Nijedna dužnost nije važnija od neke druge. Za neki sasvim određeni dan i zbog sasvim određenih razloga možete reći (ako, primjerice, idete na razgovor za posao): "Mnogo mi je važnije ulaštiti cipele, nego doručkovati." Unatoč tome,

ta bi izjava teško mogla poslužiti kao općenita smjernica za svakidašnji život. Slično tome, kao opće pravilo ne biste prihvatili mišljenje da je važnije doručkovati nego odjenuti se. Jelo, pranje, spavanje, odijevanje, tjelovježba, rekreacija – sve to ima svoje mjesto u svakidašnjem životu. Sve je u svojim okvirima jednako važno. Nekim ćete aktivnostima posvetiti više vremena nego drugima, ali ćete (ili biste trebali) svaku od njih izvršavati jednako dobro i revno ondje i onda kada je to potrebno.

Ne tvrdim da nekima ne smijete davati prednost. Mora postojati neki način odlučivanja što ćete unijeti u svoj život, a što ćete iz njega izbaciti, kao i koliko ćete čemu posvetiti vremena. Ali kad odlučite (a morate odlučiti), onda svaku tu pojedinu stvar izvršavajte dobro i Bogu na slavu.

Bog ne prosuđuje o vašoj duhovnosti na temelju broja sastanaka koje pohađate ni prema tome koliko vremena posvećujete svojem prijatelju kršćaninu. On više gleda na to u kakvom duhu pristupate svakoj svojoj dužnosti. Zbog toga dobro razmislite o tome koliko vremena provodite u “kršćanskim” aktivnostima. Pazite da se njima ne služite kao bijegom od manje privlačnih dužnosti. Kao kršćanin, dužni ste dati sve što činite, sve što imate.

Podvojenost: “mi i oni”

Uzimajući u obzir sve raskole koji su razdirali kršćanstvo dvije tisuće godina, iznenađuje što Bog i dalje upotrebljava Crkvu za proširenje svojeg kraljevstva. Do današnjeg dana bjesne prikrivene borbe, a neprijateljstva i sumnjičenja izbijaju na sve strane. Pokreti za ujedinjenje crkava, koji se na sva usta reklamiraju vrbujući pristalice, krpaju izvanjske razlike, dok nezadovoljstvo i ogorčenost kipte iznutra. I za svako sjedinjenje na jednom mjestu

doći će do nekoliko raskida na drugim mjestima.

Što vi možete glede toga učiniti?

Prvo što ne smijete učiniti je dopustiti da vas situacija ponese. Krist je još uvijek na vlasti i zna što radi. Njegovo kraljevstvo napreduje. Njegovi se planovi odvijaju. Nijedan grešan sukob ne izbjegne njegovom budnom oku. Ono što vas može zastrašiti i duboko razočarati, njega može ražalostiti, ali nikad užasnuti. Ništa ne može i neće usporiti njegovo silovito napredovanje prema konačnoj pobjedi i sudu. Jednog će dana on iskorijeniti i odbaciti mnoge ograde koje razdvajaju njegove ljude. Stoga usvojite njegova stajališta. Izdignite glavu iznad obeshrabrujuće zadržtosti lokalnih sukoba i zajedno s Kristom zauzmite pobjednički stav. Kao Kristov vojnik, ne možete sebi dopustiti da postanete cinični i razočarani.

Zatim morate odlučiti kakvu odgovornost snosite za situacije za koje znate. Postoje dvije vrste situacija, koje se mogu preklapati, ali o kojima se može govoriti kao o velikim svađama i malim svađama. Kad za neku svađu kažem da je velika, ne mislim pritom na silinu žučljivosti ili oštrinu razdora, nego na to koliko ljudi obuhvaća. Velike svađe zahvaćaju cijele crkve, cijele denominacije ili kršćanske organizacije. Vatre prvotnih trzavica možda su zamrle. Spomenute organizacije možda su se ohladile do drijemeža jedna uz drugu, poput zamrlih vulkana koji samo katkad bezvoljno rigaju vatru.

Očito ćete učiniti dobro ako ne budete izvodili gluposti nastojeći sjediniti te zaspale vulkane. Teškoća je u tome što se ti "vulkani" sastoje od ljudi, od kojih su mnogi kršćani, prema kojima ćete prije ili poslije zauzeti određen stav.

Kao dječak, o katolicima sam imao predodžbu

kao o osobito zlim i krajnje opasnim ljudima. Imao sam tetku koja je bila katolkinja, ali sam razabrao da ona nekako nije tako zla kao većina i da je – iako je sve to bilo neobično, a što se tiče šire društvene zajednice i neugodno – ona ipak u neku ruku dobra. Volio sam je, ali sam se u njezinu društvu osjećao nelagodno jer se bavila nečim što je za mene predstavljalo ezoteričan i pokvaren kult. Osim svega, bio sam uvjeren da je papa antikrist.

Pripadao sam maloju bratskoj zajednici. Sami smo na sebe gledali kao na krajnje izdvojenu skupinu izabranih, okruženu običnim grešnicima, ali i različitim tipovima religioznih grešnika, koji čak redovito pohađaju crkvu. To shvaćanje nije bilo sasvim neispravno jer u to vrijeme u Engleskoj odlazak u crkvu nije bio znak žive vjere u Krista. Naširoko se propovijedala dobra stara liberalna teologija.

Kad sam, međutim, odrastao, spoznao sam da je stajalište moje lokalne zajednice bilo ne samo previše pojednostavljeno, nego i pomalo paranoidno, ali mi je trebalo nekoliko godina da odredim kakvo bi trebalo biti razborito i bogougodno stajalište o kršćanima iz drugih grupacija i sljedbi.

Često sam bio među evanđeoskim kršćanima, opsjednutima onime što ću nazvati podvojenošću na “mi i oni”. Oni se, dakako, odnosi na pripadnike ostalih kršćanskih grupacija. Oni su uvijek isti, što će reći da se može predvidjeti kako će postupiti, što će reći, koja će (uvijek ista) shvaćanja zastupati i i koje će pogreške praviti. Njihove su osobine zaprepasujuće slične. Mi, za razliku od njih – osim što imamo pravo – svi posjedujemo različite osobine. Neki su od nas duhovniji od ostalih, i obično imamo različite jake strane. Nadopunjujemo jake i slabe strane jedan drugoga. Mi smo ljudska bića. Za razliku od nas, oni su stereotipi.

Nikad nisam svoju tetku doista vidio kao osobu. Vidio sam je kroz iskrivljeno staklo na naočalama vlastitih predrasuda. Jednako smo tako skloni gledati i kršćane i nekršćane: ne onakvima kakvi zbilja jesu, nego kroz prizmu predrasuda koje iskrivljuju njihov lik. Možda se bojimo. Istina je vrlo važna. Naše shvaćanje istine vrlo je slabašno. Ono nam učvršćuje hrabrost da bi nas zaštitilo od intelektualnog ili duhovnog silovanja. Zato njih u mislima dehumaniziramo i pretvaramo u stereotipe da bismo ih učinili neopasnima, a sebe manje ranjivima.

Nema, međutim, ičeg pogrešnog u spoznaji da imate pravo. Držite se istine bez obzira na cijenu. Doista, ne morate se bojati da će vam je itko ikad ugrabiti. Istina je osoba. Ona te nikad neće napustiti ni ostaviti. Stoga budite revni i navješćujte Istinu, i Njega.

Možda se malokad imate prilike sresti s ljudima iz drugih crkava i tradicija. Možda je i njima svojstvena sklonost da preplašeno promatraju svijet kroz naočale podvojenosti na "mi i oni"; možda u vama vide prijetnju, zlo i opasnost. Ali vi nemojte igrati istu igru. Imajte na umu da su ljudi s druge strane religijske prepreke ipak ljudi. Možda su i kršćani. Okolnosti vam možda neće dopustiti da provedete mnogo vremena zajedno. Ali utrošite li to vrijeme na zamršene rasprave o tome tko ima pravo, a tko ne, i jedni i drugi ste ga potratili.

Zato se prema takvoj osobi ponašajte ljubazno i s poštovanjem. Zapamtite da i ona ima svoje nade, probleme i strahove kao i vi. Razgovarajte se njom o Kristu koliko god možete, ne pokušavajući je namamiti preko ograde koja vas razdvaja. Zatim Kristu prepustite temu svađe zbog koje je iznikla prepreka, a za koju niste odgovorni ni vi ni ta osoba.

Nisu, međutim, velike svađe te koje će vam nanositi povrede u borbi protiv sila mržnje i protiv svađa unutar lokalne crkve ili skupine kršćana kojoj pripadate. Ustanovit ćete da vas razdražuje samodopadnost brata Perića i to što s vama svisoka razgovara. Osjećat ćete se neodređeno krivima zbog svojih kritizerskih stavova, ali brat Perić je zbilja lji-gavac i zbilja vas gleda svisoka. Zar da samo okrenete glavu i pravite se da ne zamjećujete tu činjenicu? Pa onda, gospođica Brbljavić vas iza leđa o-govara. Zamjerate joj to. Što biste trebali učiniti? Oprostiti joj? Razgovarati s njom?

Pretpostavimo da je vaša studentska grupa razjedinjena glede nekog doktrinalnog pitanja. Razbuktale su se strasti. Doktrinalno ste priklonjeni jednoj strani, ali ipak osjećate da sve to ima manje veze s doktrinom, a više s povrijeđenim egom. Što učiniti?

Mogli bismo proučiti svaku od čestih situacija koje sam spomenuo, ili pak tucet drugih koje su vam dobro poznate. Ali radije ne bih raspravljao o tome kako prevladati svađe, nego o tome kako zauzeti pozitivno stajalište i upitati: kako možemo unapređivati jedinstvo među Božjim narodom? Već sam spomenuo veliku važnost obveze privrženosti i bliskosti među kršćanima vrlo različita podrijetla i tradicije. Ipak, vrlo sam malo rekao o tome kako se takva bliskost praktično može postići, ili kakva se opasnost krije u težnji za zajedništvom koje je samo sebi svrhom.

Bit kršćanskog zajedništva

Kršćansko je zajedništvo više od obveze privrženosti, ljudske bliskosti ili raznorodnosti. Divan osjećaj prihvaćenosti možete iskusiti i ako vas u grupi za skupnu terapiju prihvate takvog kakav zbilja jeste.

Esprit de corps i drugarstvo možete iskusiti u vojnoj jedinici u ratno doba. Mnogi od nas Europljana iskusili su kako je to kad zbog strašnog bombardiranja cijelu noć morate provesti u skloništu skupa s najneobičnijim ljudima, koje su dovukli iz ruševina razrušenih zgrada. U svitanje, kad se puške i bombe utišavaju, gledamo se drukčijim očima. Razlike se zaboravljaju. Povezuje nas zajedničko čudo preživljavanja. Osjećaj da se međusobno poznajete kao što se nikada prije ni s kim niste poznavali, i da biste jedan drugome rado pomogli. Doživljaj "zajedništva" je jak, ohrabruje nas i nadahnjuje poniznošću, unatoč tome što nije kršćanski.

Po čemu se to, onda, kršćansko zajedništvo razlikuje od svakog drugog oblika bliskosti, jedinstva, prisnosti ili nečega sličnog? Zašto je tako važno iskusiti njegovu jedinstvenost, kad su dostupni toliki psihološki nadomjestci? Što istinsko kršćansko zajedništvo čini tako različitim, ali ipak tako životno važnim, a njegovo ostvarenje tako nužnim?

Mnogi kršćanski pisci smatraju da je odgovor u grčkoj riječi koinonia, koja je već postala otrcanom teološkom frazom. Možda za nju nikad niste čuli, ali to nije važno. Koinonia je novozavjetna riječ koja označuje dijeljenje nečega. To može biti materijalno dobro, poput ribarske lađe (neki su od apostola imali takvo iskustvo s lađom – zajednički su se njome koristili) ili iskustvo doživljaja Krista.

Ta je riječ poprimila mistični prizvuk, gotovo kao da sâmo njezino izgovaranje ili razumijevanje njezine etimologije stvara kršćansko zajedništvo. Ali možete izgovarati riječ koinonia sve dok je i vrapci na grani ne budu znali, a ipak nikada ne doznati što je zapravo kršćansko zajedništvo.

Bog je svim ljudima dao sposobnost da mogu iskusiti zajedništvo (dijeljenje, bliskost, zajedničko

spoznavanje), ali grijeh je tu sposobnost narušio. Nanio je štetu toj našoj sposobnosti da se međusobno spoznajemo, zato što je ošteti našu sposobnost spoznavanja Boga. Zato će svaki pokušaj da se razbijeni djelići čovječanstva nanovo sastave – ma kako on bio uzbudljiv ili naoko uspješan – biti iluzoran i osuđen na konačnu propast, ako se ne obnovi zajedništvo čovječanstva s Bogom.

Ne mogu imati pravo zajedništvo s vama, ako i vi i ja nemamo zajedništvo s Bogom. Mogu vas voljeti, osjećati da smo bliski, uživati u vašoj emocionalnoj potpori. Ali, prije ili kasnije, sve će se to pokvariti, ili će ostati odviše površno da bi nas zadovoljilo. Ako i vi i ja ne iskusimo ozdravljenje i pomirenje koje Bog pruža u Kristu, ako se ne vratimo u odnos s Bogom koji se neprekidno produbljuje, onda će sve što se među nama bude zbivalo biti tek puki odjek stvarnosti.

Nije bit u dijeljenju (koinonia). Nije ni u tome da neki ljudi dijele ljubav prema glazbi, dok mi dijelimo Krista. Kad bi dijeljenje bilo najvažniji činitelj, onda ne bi bilo odviše važno što dijelimo. Odnosi koji proizlaze iz dijeljenja bilo čega dali bi se uspoređivati.

Ali rezultati se ne daju uspoređivati. Bit je kršćanskog zajedništva pomirenje, obnovljenje odnosa koji imate s Bogom. To je zato što drugu osobu možete zbiljski poznavati samo preko Boga, i u Bogu. Svako je drugo poznavanje iluzorno – barem djelomično.

Odnos koji imate s Bogom je trajan. On obuhvaća ono što Ivan naziva “hodanjem u svjetlu” (*1 Ivanova* 1:3-7), tj. održavanje toga obnovljenog odnosa s Bogom na taj način što ćete Svetome Duhu dopustiti da vas upozorava na grijehe i na propuste, te što ćete zatim i postupati u skladu s tim upozo-

renjima. Kad svaki dan budete doživljavali čudo vječnog pomirenja, povećat će se i vaša sposobnost ostvarivanja kršćanskog zajedništva s drugom braćom i sestrama.

To je, dakle, bit kršćanskog zajedništva. Pri njemu nije prvenstveno riječ o našem međusobnom odnosu, nego o našem zajedničkom odnosu s Bogom. Mi smo jedno samo u njemu. Jedino ako najprije stupimo u odnos s njim, i naši će međusobni odnosi biti onakvi kakvi bi trebali biti. Ne možemo ostvariti međusobno pomirenje ako nismo pomireni s njim. A istinsko pomirenje s njim ne možemo imati ako nismo pomireni jedan s drugim (ako ne njegujemo duh praštanja).

Primjena Božjih načela u konkretnim situacijama

Istinsko kršćansko zajedništvo bit će proizvod obnovljenog odnosa s Bogom. Ono će se spontano razviti ondje gdje je moj odnos s Bogom zdrav. Ali ondje gdje vi i ja ne uspijemo doživjeti zajedništvo, naš će neuspjeh poslužiti kao osjetljiv barometar i pokazati da je moj ili vaš odnos s Bogom, ili i moj i vaš odnos s Bogom, narušen.

Ipak, činjenica da se ne uspijevamo složiti ne mora nužno značiti da bi svatko od nas morao odjuriti u svoju tihu klijet i provesti jedan sat u molitvi. Često se tada i nismo pozvani moliti – rješenje može biti vrlo jasno, samo kad bismo ga obojica htjeli vidjeti. Ako mi je, primjerice, dužnost da vam oprostim, nema potrebe da se molim za vodstvo. Moramo oprostiti. To je sve što je potrebno. Ali, čak i molitva da nam Bog dade snage za čin oproštenja može biti profinjen način da se oproštenje odgodi.

Pravila za održavanje kršćanskog zajedništva su jednostavna, ali čvrsta. Naći ćete ih u nekoliko odjeljaka *Novoga zavjeta*. Uglavnom mislim na *Poslanicu Filipljanima 2:3-4*. Ne činite ništa iz svađe ili tašte slave (izravan prijevod engleskog prijevoda King James – nap. prev.).

Što vas potiče u radu i djelovanju skupine kršćana kojoj pripadate? U kolikoj je mjeri to suparništvo ili pokušaj zadobivanja priznanja? U prvim danima vjerojatno malo. Kušnje će početi tek poslije nekog vremena, kad počnete stjecati položaj u svojoj crkvi ili kršćanskoj grupi. Svađa: u tom kontekstu ta riječ upućuje na želju za provođenjem vlastite zamisli zato što ste kivni na nekog drugog. Postupak za koji se vi zalažete može sam po sebi biti ispravan. Ali zašto ga uporno pokušavate progurati? Ide li vam Ivan na živce pa strepite da će vam se suprotstaviti? Ili forsirate neko rješenje zbog Marijine sklonosti da neobzirno provodi vlastite namisli, gazeći prijedloge sviju drugih?

Ne činite ništa iz svađe. Ivanove i Marijine ideje mogu bit neispravne, a pristup pogrešan. U-natoč tome, suprotstaviti im se njihovim oružjem znači uništiti zajedništvo. Njima se uopće ne smijete suprotstavljati. Pravi je neprijatelj Sijač nesloge, a njemu ćete se suprotstaviti tako da ispravite svoj svađateljski stav prema Ivanu i Mariji. Kad to učinite, upitajte Boga imate li doista pravo u svezi s onim što ste mislili da Bog želi. Ako imate pravo, Bog će možda zahtijevati da nepokolebljivo zastupate svoje zamisli. Ali to nepokolebljivo zastupanje vlastitih ideja ne smije proizlaziti iz onoga što osjećate prema Ivanu ili Mariji.

Dobro znam da je to lakše meni napisati, nego vama izvršavati. Čak ćete možda reći da prema Ivanu i Mariji ne možete imati drukčije osjećaje od tih koje imate. Ali nemate pravo. Slažem se da je to

teško, ali nije nemoguće. Bog nam nikada ne kaže da učinimo nešto nije moguće.

Problem sučeljavanja s vlastitim osjećajima prema Ivanu i Mariji je u tome što će vam ono nanijeti bol. Žrtvovati odbojnost prema nekome znači odreći se nečega što nam je najdraže. To će vam biti lakše učiniti kad budete uvidjeli da i Ivan i Marija imaju svoje komplekse i dvojbe, koji prije pobuđuju suosjećanje nego odbojnost. Korisno je imati na umu i da Bog Ivanu i Mariji iskazuje blagost i brigu, unatoč njihovim osobinama koje se vama čine nepoželjnima.

Zato svoje neprijateljske osjećaje položite na žrtvenik i prinesite ih Bogu, proslavljajući ga. Kad god se zateknete u maštarenju o tome kako pobjeđujete Mariju ili Ivana, stavite te maštarije na isti žrtvenik i postupite na isti način. Nemilosrdno. Bez odgađanja. Uvijek.

Ako ste uvjereni u svoj naum, ne odustajte, ali nemojte u tome prekoračiti razumnu mjeru. Ako drugi ljudi prihvate Ivanove ili Marijine prijedloge, nemojte se mrgoditi. Bog si može priuštiti da čeka. Budite vedri predstavnik opozicije, osoba koja se ne slaže, ali to čini pristojno i obzirno.

Ništa ne činite iz svađe ili tašte slave. U svojoj grupi ništa ne smijete činiti zato da biste izazvali divljenje. Jeste li otkrili na kojem polju možete najviše pridonijeti? U čemu se ističete? Jeste li čuli prošaptane izraze odobravanja? Postoji li netko drugi, tko nije tako sposoban kao vi? Ništa ne činite iz tašte slave. Ona ubija zajedništvo.

Ne činite ništa iz sebičnosti ili tašte slave, nego u poniznosti smatrajte jedan drugoga većim od sebe (*Filipljanima* 2:3).

Postoji, znači, nešto u čemu ste dobri. Dakako da ste svjesni svojih slabosti. Zapravo, katkad se

bijedno osjećate. Ali niste najniža osoba na totemskom stupu. Biste li rekli da ste negdje oko oznake koja obilježava polovicu? Ili više?

U tekstu koji sam naveo Pavao postavlja intelektualni problem. Kako većina od nas može "smatrati drugoga većim od sebe"? Možemo li to učiniti i ostati poštteni intelektualci? Uostalom, ne možemo svi biti najniži. Taj žalostan položaj pripada samo jednom od nas. Svi ostali razvrstani su negdje u rasponu od najboljeg do najgoreg. Zar ne bi bilo poštenije realnije se procijeniti prema mjestu na ljestvici vrijednosti?

Svakako budite realistični, ali što ćete mjeriti ako svoju vrijednost budete procjenjivali prema Zdenkinoj? Školsku spremu? Tjelesne sposobnosti? Odjeću? Vanjski izgled? Karakter ili imidž? Duhovnu spoznaju? Oduševljenje za kršćanske teme? Iskustvo izraženo u godinama starosti? Mješavinu svih tih osobina?

Za koju od njih imate osobno nekih zasluga? Ako je to nešto što vam je dao Bog, onda vas to nečini boljim od Zdenke, nego samo onim koji je primio veću milost, što bi moralo biti povodom za poniznu zahvalnost. A ako ste bili marljivi i ako si možete pripisati zaslugu za nešto (ili barem tako mislite), to je možda mnogo manje vrijedno nego što mislite. Ljudski naponi stoje nisko na Božjoj ljestvici vrijednosti.

Uživajte li u uzvišenosti svojeg položaja? Jeste li predsjednik, blagajnik, tajnik ili član nekog odbora? Možete stajati na postolju a da ne budete viši ni centimeter. I kao predsjednik, vi ste ipak samo vi.

Pavao govori više s egzistencijalnog nego intelektualnog stajališta. Otkrivanje tuđih darova i vrlina ispunilo ga je strahopoštovanjem i zadivilo. Uviđa da je pitanje o tome tko je bolji čovjek slože-

no. No ono mu nije važno. Veći dojam na njega ostavljaju tuđi, nego vlastiti darovi.

Moj je tast ribar iz Nove Škotske. Nedostaju mu moje godine visokoškolskog obrazovanja. Ja bih mogao dojmljivije od njega pričati o svjetskim zbivanjima, filozofiji, ograničenjima znanstvene metode itd. Rječnik mi je neusporedivo opsežniji od njegova.

Ali stavite nas na jedrenje i smjestite nedaleko od stjenovite obale Bretonskog rta. Čini se da on instinktivno zna dubinu mora na svakom mjestu. Na neki neobjašnjiv način može pronaći bilo koju luku u opsegu od dvije stotine milja, u magli i bez navigacijskih uređaja. Ja postajem priglupi žabar, bespomoćni nesposobnjaković. Deklasira me to čudo od čovjeka kojemu je more bilo učitelj.

Nadalje, kad mi dođe u posjet, hoda po kući bilježeći sve što valja popraviti. Ja sam nespretan s alatom, zbunjen pri takvim poslovima. On popravlja vrtna vrata koja su se objesila. Ono što je meni bilo silno teško, njemu je popodnevena razonoda.

Jesam li ja bolji čovjek od njega? Kojim nas mjerilom valja mjeriti?

Tko može reći koji je od nas moralno nadmoćniji? Ja se mogu spretnije služiti biblijskim navodima; kad govorim u javnosti, ljudi su često dirnuti porukom. On se nedavno, nakon mnogo godina lutanja, vratio Bogu, zahvaljujući mojim molitvama i nastojanju. Pa ipak, njegova me radost u Kristu i u Svetome pismu posramljuje. Čini se da je on u nekoliko mjeseci napredovao više nego ja za mnogih godina. Bez biblijskog obrazovanja ili korisnih utjecaja kojima sam ja bio izložen, on je otišao vrlo daleko.

Tko će nas procijeniti i reći koji je od nas bolji čovjek pred Bogom?

Ako stajem pred Boga, to pitanje zvuči bes-

tidno. Znam da ću pogriješiti ako ga postavim. Kad me cijelog obuzme vizija Božje veličajnosti, sva pitanja o ljudskoj veličini postanu nevažna. Spuštam se na koljena. Padam ničice. Drščem i jecam, zadivljen što me takav Bog naziva svojim djetetom. Posramljuju me moja neznatnost, moja prostota, moja budalasata zavaravanja i moje ružne požude – a ipak u isti mah znam da mi je oprošteno te da me netko želi i ljubi. Kako mogu otići iz Božje prisutnosti tvrdeći da sam iznad svoje braće? Smatram se sretnim što mogu biti najmanji od njih.

Imate li teškoća s prihvaćanjem ostalih kršćana kao boljih od sebe? Ako imate, molite se Bogu da vam otkrije svoju veličinu i milost. Čekajte u njegovoj prisutnosti govoreći: “Dušo moja, čekaj samo na Gospodina.” Ustrajte u tome mjesecima – pa i ostatak života, ako je potrebno. I kad ga budete gledali i vidjeli sebe pred njim, neće vam biti teško smatrati svojeg brata boljim od sebe. Nećete se ponižavati. Čak se nećete ni osjećati manje vrijednima. Jednostavno ćete se radovati u Gospodinu – i u čudu koje on čini u ljudima oko vas. A tako se radujući, ispunit ćete osnovni preduvjet kršćanskog zajedništva.

Ne gledajte pojedini samo na svoju vlastitu korist nego i na korist drugih (*Filipljanima 2:4*).

Radujem se svojem novom automobilu. Kad mu se ljudi poslije crkve dive, ja u tome uživam. Počnem im pričati o tome da sam uspio sklopiti jako dobar posao. Ali smeta me kad Tomislav uskoči s pričom o tome kako je on dobro prošao sa svojim automobilom kad ga je prije šest mjeseci kupio. Zar Tomislavu nije jasno da mene njegov automobil ne zanima? Može li shvatiti kako je dosadno to što priča? Odlučno usmjeravam razgovor natrag na krasotu svojeg novog auta...

Ili, prolazim kroz velike duhovne nevolje. Iznenada se, usred mojih muka, javlja Bog. Novi uvidi pretvaraju moju tamu u dan, a stenjanje u radost. Na sastanku pripovijedam braći i sestrama što mi se dogodilo, i oni sa mnom slave Boga za to. Ali Branko iskoristi tu prigodu da svima ispriča kako je Bog njemu pomogao tog tjedna. Osjećam kako ne bi bilo ispravno ne dopustiti mu da ispriča što želi, ali se uznemirujem jer se zanimanje skupine okreće od mene Branku. Da prikrijem svoj nemir, pridružujem se zajedničkom zahvaljivanju za ono što je Bog učinio Branku. Ipak, ne činim to od srca. Moji pro-blemi i blagoslovi čine se neizmjerljivo važnijima od Brankovih. Vjernički se sastanak odjedanput pre-tvara u promašaj.

Zašto se u meni tako teško budi zanimanje za Brankove radosti i žalosti? Može li biti da od svoje braće kršćana tražim nešto što bih zapravo morao tražiti od Boga? Istina je da mi je Bog zajednišvo s njima darovao djelomično i radi moje osobne utjehe, ali možda od njih zahtijevam previše. Jer kad mi je Bog izvor radosti i utjehe, uočavam da mogu mnogo više davati grupi nego što očekujem primiti od nje.

Prema tome, mora vrijediti ovo pravilo: neka nitko ne traži svoju korist (*Rupčić*). Onog časa kad mi postane teško toga se pridržavati, znam da suha spužva koju imam u srcu previše lakomo usisava ljubav ljudi oko mene. Cijedio je ja koliko hoću, neću iz nje moći istisnuti sladak okus. Ona mora biti natopljena Božjom ljubavlju i ispuštati duhovnu okrijepu i na najslabiji pritisak moje braće kršćana. Kad u njoj nađem izvor radosti, tada će i moja sposobnost davanja premašiti moju potrebu za primanjem.

Da svi budemo jedno

Ne može se pridati prevelika važnost zajedništvu koje imate s braćom kršćanima. Potrebna vam je njihova ljubav. Potrebni su vam njihovu ukori. A njima su potrebni vaši.

Evangelje vam se nije propovijedalo samo zato da bi vam donijelo oslobođenje od paklenih muka, nego da biste istodobno mogli ostvariti odnos zajedništva s Bogom i sa svojom braćom i sestrama. Tako barem uči *1 Ivanova* 1:3-4. To je bila i osnovna težnja Kristove velikosvećeničke molitve u *Ivanu 17*.

Kad se smrt približiti, ljudi počnu razmišljati o budućnosti. Nekoliko sati prije nego što su ga uhitili i raspeli, Isus se zauzima za Crkvu budućnosti. Molio se i za vas i za mene, kao iza situacije u kojima se kao kršćani nalazimo.

Iznenaduje to što moli samo za jedno. Za apostole se molio drukčije, ali za Crkvu u budućnosti ograničio se na samo jednu molbu (*Ivan 17:20-23*). Molio se jedino da vjernici budu ujedinjeni, i to ne organizacijom, nego da budu jednodušni. Ja u njima i ti u meni, da tako budu savršeno jedno da svijet upozna da si me ti poslao i ljubio njih kao što si mene ljubio (*Ivan 17:23*).

Činjenica da se za buduću Crkvu molio samo jedno, pokazuje da je to što je tražio vrlo važno. I-pak, razmotrivši njegovu molbu, pitamo se zašto jedinstvo duha, bez obzira na to koliko važno bilo, zaslužuje takvu posebnu pozornost. Mnogi bi nam razumljivije bilo da se, primjerice, molio za neprekidno ispunjavanje Crkve silom Svetoga Duha; gorljiva Crkva, Crkva odana do smrti, borbena Crkva, Crkva koja može poraziti svoje neprijatelje – sve bismo to mogli razumjeti. Ali koliko je doista važna Crkva u kojoj članovi uživaju u međusobnom skladu i bliskosti u Kristu?

Isus nam nekoliko puta daje rješenje te zagonetke. Da svijet uzvjeruje, kaže on u 21. redku. Crkva je na zemlji ostavljena upravo s tom svrhom: da svijet uzvjeruje. Sila svjedočanstva očito nije nešto što Crkva može imati kao nešto odvojeno od zajedništva; svjedočanstvo ne može postojati samo za sebe. Crkva koja uvjerava ljude u postojanje Boga na nebu jest Crkva koja očituje ono što može učiniti samo Bog s neba, a to je ujedinjenje ljudskih bića nebeskom ljubavlju. Gdje god postoji znak jedinstva u ljubavi, ondje će svijet biti presvjedočen. I čuda iscjeljenja, goleme masovne evangelizacije, snažno propovijedanje, savršena organizacija – imaju svoje mjesto. Ali na svijetu nema ništa što presvjedočuje ljude o nebu ili što im pobuđuje čežnju za njim kao što je otkriće kršćana, braće koja se međusobno vole.

Ni u jednom stoljeću nije sila propagande bila očitija nego u našem. Neka velika tvrtka može za tri mjeseca, s pomoću goleme propagandne kampanje, s tržišta potpuno izbaciti proizvod nekog malog poduzeća koji je po kakvoći bolji od njihova. Kandidati za političke položaje koji se mogu bolje “prodati” imaju veće izgleda da budu izabrani. Kršćanske organizacije, smetene čarolijom oglašavanja, padaju na koljena i štuju bogove Avenije Madison.

Ali i područje djelovanja propagande je ograničeno. Možete ustrajno prodavati svoj proizvod, ali ćete ga prodavati na ciničnom, razočaranom tržištu gdje ljudi kupuju zato što ne znaju ni za što drugo. A nešto moraju kupiti. Nevolja je što se evanđelje i prečesto “prodaje” i “propagira” u istom duhu.

Što učiniti? Ne možete promijeniti cijelu Crkvu, ali vaš život možete pretvoriti u odgovor na Kristovu velikosvećeničku molitvu. Možete postati malo ishodište promjene. Ako ste se voljni staviti u službu ostvarivanja zajedništva, otkrit ćete da je nebeska

sila na vašoj strani. Ne samo da ćete iskusiti boli i radosti poretka za koji niste ni u snu mislili da je ostvariv, nego će on postati miomiris života nekršćanima oko vas. Pogled na vjernike povezane zajedništvom ljubavi privlači pozornost nevjernika. On prodire kroz prepreku njegova razuma, pobuđuje savjest i unosi nemir čežnje u njegovo srce. On je stvoren da uživa upravo u onome što mu vi pokazujete.

Neću ovo poglavlje zaključiti biblijskim proučavanjem. Svakako pročitajte odjeljke iz Pisma na koje sam se pozivao. Ipak, dopustite mi da vas ostavim s molitvom sv. Franje Asiškoga. Naučite je napamet. Molite je iz sveg srca. Postanite ishodištem Božjeg mira među zavađenim kršćanima s kojima se družite.

Gospodine, učini me oruđem svojeg mira.
Tamo gdje je mržnja, da sijem ljubav;
tamo gdje je rana, pomilovanje;
tamo gdje je sumnja, vjeru;
tamo gdje je očaj, nadu;
tamo gdje je tama, svjetlost;
tamo gdje je žalost, radost.
O božanski gospodar, daj da
Ne težim toliko za utjehom nego da tješim;
za razumijevanjem nego da razumijem;
za ljubavlju nego da ljubim;
jer davanjem primamo;
opraštanjem nam biva oprošteno;
umiranjem se rađamo za vječni život.